

**Ε.Μ.Π. Δ.Π.Μ.Σ.
ΚΑΤ.Β' ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ - ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ**

NATURA

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη χωροταξία, την περιφερειακή ανάπτυξη και τις πόλεις και η Ελλάδα.
υπευθ. καθηγ. Μηνάς Αγγελίδης

ΚΟΥΛΟΥΡΗ ANNA

2010

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ Ε.Ε

- 1.1 Συνθήκες ανοικοδόμησης της Ευρώπης - Περιβαλλοντικοί στόχοι
- 1.2 Επιτεύγματα
 - 1.2.1 LIFE+: Ένα Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον
 - 1.2.2 Έκτο κοινοτικό πρόγραμμα για το περιβάλλον
 - 1.2.2.1. Η αλλαγή του κλίματος
 - 1.2.2.2. Φύση και βιοποικιλότητα
 - 1.2.2.3. Περιβάλλον και υγεία
 - 1.2.2.4. Διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων
 - 1.2.3 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (Ε.Ο.Π)
 - 1.2.4 Το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος και οι οικολογικοί έλεγχοι
 - 1.2.5 Εκτίμηση επιπτώσεων
 - 1.2.6 Διεθνής συνεργασία σε περιβαλλοντικά θέματα
 - 1.2.7 Ευρωπαϊκή στρατηγική για το περιβάλλον και την υγεία
 - 1.2.8 Εταιρική σχέση της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και απλοποίηση του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου
- 1.3 Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. NATURA

- 2.1 Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών NATURA στην Ε.Ε
 - 2.1.1 Βιοποικιλότητα
 - 2.1.2 Διάσκεψη του Ρίο – Έκδοση οδηγίας 92/43
- 2.2 Δίκτυο NATURA στην Ελλάδα
 - 2.1.1 Γενικά
- 2.3 Προστασία του περιβάλλοντος στην Ελλάδα
 - 2.3.1 Γενικά
 - 2.3.2 Προστατευόμενες περιοχές εθνικής νομοθεσίας
- 2.4 Διαδικασία κατάρτισης Εθνικού Καταλόγου για την Ελλάδα
- 2.5 Χαρακτηριστικά του δικτύου NATURA στην Ελλάδα (Οκτώβριος 2009)
- 2.6 Δραστηριότητες εντός περιοχών Δικτύου NATURA 2000

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρόλογος

Οι υπερβατικές ανθρώπινες επεμβάσεις επί του περιβάλλοντος είχαν ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της **περιβαλλοντικής ισορροπίας**, την αλλοίωση των φυσικών του διεργασιών και την υποβάθμιση της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής. Το αποκορύφωμα δε των αρνητικών τους συνεπειών είναι ότι έφτασαν να θέσουν σε κίνδυνο τη **βιωσιμότητα του πλανήτη** δημιουργώντας παράλληλα πολλά και επικίνδυνα προβλήματα και σοβαρά περιβαλλοντικά ατυχήματα. Η εξασθένηση της στοιβάδας του όζοντος, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η ρύπανση του περιβάλλοντος εν γένει, η υποβάθμιση και ρύπανση βασικών περιβαλλοντικών πόρων, όπως του αέρα, του νερού (λίμνες, θάλασσες, ωκεανοί) και του εδάφους, το φαινόμενο της ερημοποίησης και η **μείωση της βιοποικιλότητας** είναι τόσο επίκαιρα που μας αναγκάζουν να ασχοληθούμε με την προστασίας του περιβάλλοντος από τις αρνητικές συνέπειες των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Την ανάγκη αυτή μπορεί να καλύψει μια νομοθετική θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων δικαίου τόσο σε επίπεδο κρατικό όσο και παγκόσμιο.

Το αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι αφενός η ανάλυση της **περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (το περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι ένα πρόβλημα κοινό και η λύση του απαιτεί παραμέληση της προαγωγής των εθνικών συμφερόντων και μια κοινή πολιτική, που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντα του πλανήτη μας) και αφετέρου η **ανάλυση του δικτύου NATURA**, ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου ειδικών ζωνών προστασίας.

Θα περιγραφούν αναλυτικά οι προστατευόμενες περιοχές σύμφωνα με την εθνική μας νομοθεσία και η συνεισφορά του δικτύου NATURA στην κατάρτιση Εθνικού καταλόγου προστατευόμενων περιοχών και συγκεκριμένων δραστηριοτήτων εντός αυτών, στη χώρα μας.

ABSTRACT

The transcendent human activities on the environment disturbed environmental balance, altering its natural processes and reduced quality of life. The climax and their negative consequences have come to jeopardize the sustainability of the planet while creating many dangerous problems and serious environmental accidents. The weakness of the ozone layer, the global warming, the pollution of the environment in general, the degradation and pollution of environment resources, such as air, water (lakes, seas, oceans) and the soil, the phenomenon of desertification and biodiversity loss is so topical that force us to deal with the protection of the environment from the adverse effects of human activities. This need can cover a legislative mandatory, rules of law, both at national and global. The purpose of this study is to analyze the environmental policy of the European Union (the environmental problem is a common problem and its solution requires the neglect of promoting national interests and a common policy that serves the interests of our planet) and the NATURA network analysis, a coherent European ecological network of protected areas. I describe in detail the protected areas in accordance with our national legislation and the contribution of the network NATURA implementation of the National list of protected areas and specific activities within them in our country.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε

1.1 Συνθήκες ανοικοδόμησης της Ευρώπης - Περιβαλλοντικοί στόχοι

Η πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της κοινωνίας που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι δημόσιες αρχές και οι οικονομικοί παράγοντες. Αποτελεί ζήτημα επί του οποίου το κοινό είναι πολύ ευαίσθητο επειδή αφορά άμεσα την καλή διαβίωση και την υγεία του.

Ωστόσο, διατυπώθηκαν επικρίσεις ότι η εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδωσε προτεραιότητα στις οικονομικές πτυχές και τις εμπορικές συναλλαγές εις βάρος της προστασίας του περιβάλλοντος το οποίο είχε θεωρηθεί ως εν δυνάμει εμπόδιο για τις συναλλαγές αντί να θεωρηθεί ότι αποτελεί αυτοτελή σκοπό. Είναι αλήθεια ότι κατά τα πρώτα έτη της οικοδόμησης της Ευρώπης, τα θέματα του περιβάλλοντος δεν ήταν υψηλής προτεραιότητας για τις δημόσιες αρχές και τους οικονομικούς παράγοντες. Σε επίπεδο Κοινότητας, οι ανησυχίες για το περιβάλλον που πρωτοεμφανίστηκαν την δεκαετία του 70 απετέλεσαν το κίνητρο για πρωτοβουλίες σε αυτόν τον τομέα. Κατά τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού τον Ιούλιο του 1972 οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων ανεγνώρισαν ότι στο πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής θα έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο περιβάλλον. Τούτο απετέλεσε το σήμα εκκίνησης και δρομολογήθηκε το πρώτο πρόγραμμα δράσης για την περίοδο 1973-1976, το οποίο καθόρισε το πλαίσιο της κοινοτικής πολιτικής για το περιβάλλον. Ακολούθησαν άλλα πολυετή προγράμματα του ίδιου τύπου, που κατέληξαν στην έγκριση σειράς οδηγιών σχετικά με την προστασία των φυσικών πόρων (ατμοσφαιρικός αέρας, ύδατα), την καταπολέμηση της ηχορύπανσης, τη διατήρηση της φύσης και τη διαχείριση των αποβλήτων.

Είναι ωστόσο γενικώς αποδεκτό ότι η θέση σε ισχύ της **Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης** το 1987 απετέλεσε καθοριστικής σημασίας μεταρρύθμιση στον τομέα του περιβάλλοντος, διότι είχε ως αποτέλεσμα να αφιερωθεί ιδιαίτερο κεφάλαιο στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εφεξής κατέστη δυνατόν να στηρίζονται τα κοινοτικά μέτρα σε σαφή νομική βάση όπου ορίζονται οι στόχοι και οι θεμελιώδεις αρχές δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος. Είχε επίσης προβλεφθεί ότι οι απαιτήσεις ως προς το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος θα αποτελέσουν συστατικό των λοιπών πολιτικών της Κοινότητας.

Η θέση σε ισχύ της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση με τη **συνθήκη του Μάαστριχ** το Νοέμβριο του 1993 αποτελεί νέο βήμα προόδου από πολλές απόψεις. Κατ' αρχήν, κατέστη δυνατό να εισαχθεί η αρχή της "σταθερής και διαρκούς, σεβόμενης το περιβάλλον ανάπτυξης" στην αποστολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθώς και η αρχή της προφύλαξης στο άρθρο όπου καθορίζονται τα θεμέλια της πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος (άρθρο 174, πρώην άρθρο 130P της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας). Επίσης, αναβαθμίστηκε ο τομέας του περιβάλλοντος σε επίπεδο "πολιτικής" και γενικώς κατέστη δυνατή η ειδική πλειοψηφία για λήψη αποφάσεων του Συμβουλίου, εκτός για ορισμένα μέτρα όπως η φορολογία για το περιβάλλον ή η χωροταξία που εξακολουθούν να υπόκεινται στον κανόνα της ομοφωνίας. Ωστόσο, η διαδικασία της συναπόφασης περιορίστηκε στα θέματα που αφορούν την εσωτερική αγορά.

Η προστασία του περιβάλλοντος κατέστη με τη **Συνθήκη του Άμστερνταμ (1998)** προτεραιότητα της κοινοτικής πολιτικής, προσδιορίζεται δε ιδίως στον Τίτλο XIX της ΣυνθΕΚ, ο οποίος περιλαμβάνει τα άρθρα 174-176. Σύμφωνα με το άρθρο 174 (πρώην άρθρο 130P) το οποίο αναφέρεται στους στόχους και στις αρχές της κοινοτικής πολιτικής περιβάλλοντος, η εν λόγω πολιτική «αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει"». Εξάλλου, το άρθρο 175 (πρώην άρθρο 130Σ) προβλέπει τη διαδικασία θέσπισης μέτρων στον τομέα αυτόν, ενώ στο άρθρο 176 (πρώην άρθρο 130Τ) διευκρινίζεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν και να θεσπίζουν μέτρα ενισχυμένης προστασίας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης το άρθρο 6 ΣυνθΕΚ, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής προστασίας στις άλλες κοινοτικές πολιτικές, «ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη». Τέλος, στο άρθρο 2 ΣυνθΕΚ αναφέρεται ότι η Κοινότητα έχει ως αποστολή, μεταξύ των άλλων, τη διασφάλιση «υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος», ενώ στο άρθρο 3 προβλέπεται ότι στις δράσεις που αναλαμβάνει η Κοινότητα περιλαμβάνεται γενικά «μια πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος».

Τελικά, κατά τη διαδικασία της ανοικοδόμησης της Ευρώπης κατέστη δυνατόν να θεσπιστούν προοδευτικά διατάξεις που να αντικατοπτρίζουν τη σημασία των κινδύνων που αφορούν το περιβάλλον. Ωστόσο, αυτή ο πρόοδος των μικρών βημάτων απετέλεσε επίσης την πηγή ορισμένων προβλημάτων συνοχής, όπως οι συγκρούσεις σχετικά με τη νομική βάση ή οι ποικίλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση βελτίωσε την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων δεδομένου ότι, χαρακτηρίζοντας το θέμα του

περιβάλλοντος ως πολιτική αντί της ειδικής πλειοψηφίας απαιτείται, κατά γενικό κανόνα, η ομοφωνία στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Ωστόσο, η διαδικασία εξακολουθούσε να είναι πολύπλοκη δεδομένου ότι συνυπήρχαν ποικίλες διαφορετικές διαδικασίες:

- η διαδικασία συναπόφασης για τα προγράμματα δράσης γενικής φύσεως
- η διαδικασία συνεργασίας για την πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος
- η διαδικασία απλής διαβούλευσης με ομοφωνία στο Συμβούλιο για τις διατάξεις φορολογικού χαρακτήρα ή χωροταξίας, χρήσης γης και ενεργειακού εφοδιασμού.

Εξάλλου, υπήρχε ασάφεια μεταξύ των τομέων του περιβάλλοντος (άρθρο 175, πρώην άρθρο 130 Σ) και της προσέγγισης των νομοθεσιών που αφορούν την εσωτερική αγορά (άρθρο 95, πρώην άρθρο 100 Α). Δεδομένου ότι η προσέγγιση των νομοθεσιών υπόκειται στη διαδικασία της συναπόφασης υπήρχε κίνδυνος σύγκρουσης νομικής βάσης μεταξύ του άρθρου 100 Α και του άρθρου 130 Σ όταν επρόκειτο για δράση που αφορούσε το περιβάλλον.

Αφού τέθηκε σε ισχύ η συνθήκη του Άμστερνταμ, η κατάσταση απλουστεύθηκε επειδή η διαδικασία συνεργασίας αντικαταστάθηκε από τη διαδικασία συναπόφασης. Αυτή η νέα μέθοδος οργάνωσης θα έχει ως πλεονέκτημα να περιορίσει τη διαδικασία σε δύο στάδια, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη επιθυμούν η ομοφωνία να συνεχίσει να εφαρμόζεται στους τομείς που αναφέρονται ανωτέρω. Με τον τρόπο αυτό καθίστανται πιο εύληπτες οι συνθήκες και περιορίζεται ο κίνδυνος σύγκρουσης μεταξύ των νομικών βάσεων.

1.2 Επιτεύγματα

1.2.1 LIFE+: Ένα Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον

Το 2004 η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο ενιαίο μέσο για τη χρηματοδότηση περιβαλλοντικών εργασιών, το οποίο καλείται LIFE+. Αυτό το μέσο, που αντικαθιστά υφιστάμενα χρηματοδοτικά προγράμματα όπως το LIFE, το «πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον», το «πρόγραμμα ΜΚΟ» και το πρόγραμμα «Έμφαση στα δάση», θα καλύψει την περίοδο 2007–2013. Τον Μάρτιο του 2007 επετεύχθη πολιτική συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου σε σχέση με το LIFE+, αυξάνοντας τη συνολική χρηματοδότηση σε περίπου σε 2.143 δισ. ευρώ, από τα οποία 78% χορηγούνται για επιδοτήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων. Τουλάχιστον 50% του ποσού, που προορίζεται για επιδοτήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων,

χορηγείται σε μέτρα στήριξης της διατήρησης της φύσης και βιοποικιλότητας. Για τις επιδοτήσεις δράσης το μέγιστο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται στο 50% των επιλέξιμων δαπανών ενώ για οικοτόπους ή είδη προτεραιότητας μπορεί να φθάσει μέχρι 75%. Ιδιαίτερος λαμβάνονται υπόψη τα διεθνικά έργα όταν η διεθνική συνεργασία είναι ουσιώδης για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και ειδικότερα της συντήρησης των ειδών.

Ο κύριος ρόλος του Life+ είναι να συμβάλλει στην εφαρμογή, ενημέρωση και ανάπτυξη της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος σε άλλες πολιτικές, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Life+ στηρίζει την εφαρμογή του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον (Απόφαση 1600/2002/ΕΚ), συμπεριλαμβανομένων των θεματικών στρατηγικών. Μέσω του Life+ χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη.

Το **Life+** αποτελείται από τρία στοιχεία :

1. **Life+ Φύση και Βιοποικιλότητα** με στόχο να συμβάλλει στην εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για τη φύση και τη βιοποικιλότητα ιδιαίτερα σε σχέση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση των άγριων πτηνών και την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση της χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών οικοσυστημάτων και την υποστήριξη και περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και θαλάσσιων ειδών.
2. **Life+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση** για την εφαρμογή των στόχων του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων προτεραιότητας για τις κλιματικές αλλαγές, το περιβάλλον και την υγεία και ποιότητα ζωής, τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη και επίδειξη των καινοτόμων προσεγγίσεων πολιτικής, τεχνολογιών, μεθόδων και εργαλείων.
3. **Life+ Πληροφόρηση και Επικοινωνία** με στόχο τη διάχυση της πληροφόρησης και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά θέματα συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών.

Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Life+ πρέπει να είναι κοινοτικού ενδιαφέροντος, να συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη του στόχου του Life+, να είναι τεχνικά και οικονομικά συναφή και εφικτά και να παρέχουν προστιθέμενη αξία. Επίσης τα έργα μπορεί να είναι :

- έργα βέλτιστης πρακτικής ή επίδειξης για την εφαρμογή της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- καινοτόμα έργα, που σχετίζονται με τους κοινοτικούς περιβαλλοντικούς στόχους συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ή της διάδοσης τεχνικών, τεχνογνωσίας ή τεχνολογιών βέλτιστης πρακτικής
- εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ειδική εκπαίδευση των υπαλλήλων, που συμμετέχουν στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών
- έργα για την ανάπτυξη και την υλοποίηση κοινοτικών στόχων, που αφορούν την ευρεία, εναρμονισμένη, γενική και μακροπρόθεσμη παρακολούθηση των δασών και των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων.

1.2.2 Έκτο κοινοτικό πρόγραμμα για το περιβάλλον

Το έκτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, με τίτλο «Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας, η επιλογή μας» (απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ), προβλέπει ένα στρατηγικό πλαίσιο για την περιβαλλοντική πολιτική της Κοινότητας για την περίοδο 2002–2012 και θεωρείται η κεντρική περιβαλλοντική συνιστώσα της κοινοτικής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Βασίζεται ειδικότερα στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», στην αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, καθώς και στην αρχή της αντιμετώπισης της ρύπανσης στην πηγή. Εστιάζει σε τέσσερις τομείς δράσης προτεραιότητας: αλλαγή του κλίματος, βιοποικιλότητα, περιβάλλον και υγεία, αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων και διαχείριση των αποβλήτων.

Το πρόγραμμα προτείνει πέντε οδούς στρατηγικής δράσης προτεραιότητας: βελτίωση της εφαρμογής της υπάρχουσας νομοθεσίας, ένταξη περιβαλλοντικών μελημάτων σε άλλες πολιτικές, στενότερη συνεργασία με την αγορά, ενδυνάμωση των ανθρώπων ως πολιτών και υποβοήθησή τους να αλλάξουν συμπεριφορά, συνεκτίμηση του περιβάλλοντος στις αποφάσεις διαχείρισης και σχεδιασμού χρήσης της γης. Το πρόγραμμα απαιτεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει θεματικές στρατηγικές για επτά τομείς. Και οι επτά θεματικές στρατηγικές εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια του 2005 και του 2006: ρύπανση του αέρα, πρόληψη και ανακύκλωση των αποβλήτων, προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προστασία του εδάφους, αειφόρος χρήση των φυτοφαρμάκων, αειφόρος χρήση των πόρων και αστικό περιβάλλον. Οι θεματικές στρατηγικές αποτελούν την επόμενη γενιά της περιβαλλοντικής πολιτικής. Αφορούν περισσότερο

θέματα παρά συγκεκριμένους ρύπους ή οικονομικές δραστηριότητες όπως συνέβαινε στο παρελθόν, και υιοθετούν μια πιο μακροπρόθεσμη προσέγγιση για τον καθορισμό σαφών περιβαλλοντικών στόχων με ορίζοντα το 2020 και παρέχουν, ως εκ τούτου, ένα σταθερό πλαίσιο πολιτικής. Τέλος, εστιάζουν στον εντοπισμό των πλέον πρόσφορων μέσων για την επίτευξη των στόχων της ευρωπαϊκής πολιτικής με τον λιγότερο επαχθή και τον πιο αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο.

Η Επιτροπή δημοσιεύει ετησίως μια επισκόπηση της περιβαλλοντικής πολιτικής· η τελευταία επισκόπηση ήταν η COM(2006) 70 για την «επισκόπηση της πολιτικής περιβάλλοντος το 2005».

1.2.2.1 Η αλλαγή του κλίματος

Στο έκτο πρόγραμμα δράσης η αλλαγή του κλίματος αναγνωρίζεται ως η κυριότερη πρόκληση για την επόμενη δεκαετία. Στόχος στον τομέα αυτόν είναι να μειωθούν οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου σε επίπεδα τέτοια ώστε να μην προκαλούνται τεχνητές μεταβολές του κλίματος στη Γη. Βραχυπρόθεσμος στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να επιτευχθούν οι στόχοι του πρωτοκόλλου του Κυότο, δηλαδή από σήμερα και με ορίζοντα το χρονικό διάστημα 2008-2012, να μειωθούν οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά 8% συγκριτικά με το 1990. Πιο μακροπρόθεσμα, από σήμερα μέχρι το 2020, οι εκπομπές αυτές θα πρέπει να έχουν μειωθεί κατά 20-40%, στο πλαίσιο μιας αποτελεσματικής διεθνούς συμφωνίας.

Οι προσπάθειες της Κοινότητας για αντιμετώπιση των προκλήσεων της αλλαγής του κλίματος εντάσσονται σε διάφορες κατηγορίες μέτρων:

- ενσωμάτωση των στόχων που αφορούν την αλλαγή του κλίματος στις διάφορες κοινοτικές πολιτικές, και μάλιστα στην ενεργειακή πολιτική και στην πολιτική των μεταφορών.
- μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με τη λήψη ειδικών μέτρων για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, ευρύτερη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προώθηση συμφωνιών με τη βιομηχανία και εξοικονόμηση ενέργειας.
- ανάπτυξη του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων σε πανευρωπαϊκό κλίμακα.
- βελτίωση της έρευνας στο πεδίο της αλλαγής του κλίματος.
- βελτίωση της ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την αλλαγή του κλίματος.

- διερεύνηση των ενεργειακών επιδοτήσεων και της συμβατότητάς τους με τις προκλήσεις της αλλαγής του κλίματος.
- προετοιμασία της κοινωνίας για να δεχτεί τον αντίκτυπο της αλλαγής του κλίματος.

1.2.2.2 Φύση και βιοποικιλότητα

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, στόχος εδώ είναι η προστασία και αποκατάσταση της δομής και λειτουργίας των φυσικών συστημάτων, χωρίς περαιτέρω απώλεια βιοποικιλότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και παγκοσμίως.

Οι δράσεις που προτείνονται για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι οι ακόλουθες:

- εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, αναφορικά κυρίως με τους υδάτινους πόρους και του αέρα.
- επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας Seveso II περί πρόληψης μεγάλων ατυχημάτων που σχετίζονται με επικίνδυνες ουσίες.
- συντονισμός των δράσεων των κρατών μελών μέσω της Κοινότητας, ύστερα από ατυχήματα και φυσικές καταστροφές.
- μελέτη της προστασίας των ζώων και των φυτών από τις ιονίζουσες ακτινοβολίες.
- προστασία, διαφύλαξη και αποκατάσταση των τοπίων.
- προστασία και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των δασών.
- χάραξη μιας κοινοτικής στρατηγικής για την προστασία των εδαφών.
- προστασία και αποκατάσταση των ενάλιων και παράκτιων ενδιαιτημάτων και επέκταση του δικτύου Nature 2000 σ' αυτά.
- επέκταση της σήμανσης, των ελέγχων και της ανιχνευσιμότητας των ΓΤΟ.
- ενσωμάτωση της προστασίας της φύσης και της βιοποικιλότητας στην εμπορική πολιτική και στην πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας.
- εκπόνηση προγραμμάτων συγκέντρωσης πληροφοριών για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας.
- υποστήριξη της έρευνας στο πεδίο της προστασίας της φύσης.

1.2.2.3 Περιβάλλον και υγεία

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, στόχος εδώ είναι να επιτευχθεί μια τέτοια ποιότητα του περιβάλλοντος, ώστε η υγεία του ανθρώπου ούτε να κινδυνεύει ούτε να επηρεάζεται αρνητικά.

Στην ανακοίνωση προτείνονται:

- εντοπισμός των κινδύνων για την υγεία του ανθρώπου (συμπεριλαμβάνονται παιδιά και ηλικιωμένοι) και συνακόλουθη νομοθέτηση.
- καθορισμός προτεραιοτήτων για το περιβάλλον και την υγεία σε άλλες πολιτικές, καθώς και στη νομοθεσία για τους υδάτινους πόρους, τον αέρα, τα απόβλητα και το έδαφος.
- ενίσχυση της έρευνας για την υγεία και το περιβάλλον.
- εκπόνηση νέου συστήματος αξιολόγησης και διαχείρισης των κινδύνων από τα χημικά προϊόντα.
- απαγόρευση ή περιορισμός των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων και διασφάλιση βέλτιστων πρακτικών για τη χρησιμοποίησή τους.
- διασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τους υδάτινους πόρους.
- διασφάλιση της εφαρμογής των ποιοτικών προτύπων για τον ατμοσφαιρικό αέρα και χάραξη στρατηγικής για την ατμοσφαιρική ρύπανση.
- έκδοση και εφαρμογή της οδηγίας για το θόρυβο.

1.2.2.4 Διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων

Στόχος είναι να λαμβάνεται μέριμνα ώστε η κατανάλωση ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων να μη θέτει σε δοκιμασία το περιβάλλον· θα πρέπει γι' αυτό να διαχωρίζεται η οικονομική μεγέθυνση από τη χρήση των φυσικών πόρων, να βελτιώνεται η αποδοτικότητα των τελευταίων και να μειώνεται η παραγωγή αποβλήτων. Ειδικότερα ως προς τα απόβλητα, στόχος είναι να έχουν μειωθεί κατά 20% μέχρι το 2010 και κατά 50% από σήμερα μέχρι το 2050.

Προτείνεται να αναληφθεί δράση για:

- χάραξη μιας στρατηγικής για την αειφόρο διαχείριση των πόρων, με καθορισμό προτεραιοτήτων και μείωση της κατανάλωσης.
- φορολόγηση της χρησιμοποίησης των πόρων.
- κατάργηση των επιδοτήσεων που προάγουν την υπέρμετρη εκμετάλλευση των πόρων.

- ενσωμάτωση της αρχής της αποτελεσματικής χρησιμοποίησης των πόρων στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης πολιτικής για τα προϊόντα, των συστημάτων απονομής του οικολογικού σήματος, των συστημάτων περιβαλλοντικής αξιολόγησης κ.λπ.
- χάραξη μιας στρατηγικής για την ανακύκλωση των αποβλήτων.
- βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων και επένδυση στην πρόληψη, τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς την ποιότητα, των αποβλήτων.
- ενσωμάτωση της πρόληψης (ως προς την παραγωγή αποβλήτων) στην ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων και στην κοινοτική στρατηγική για τα χημικά προϊόντα.

1.2.3 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ)

Το 1990 το Συμβούλιο ενέκρινε κανονισμό για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και του ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1210/90 και τροποποιημένος κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 933/1999). Ορίζει τον οργανισμό ως κεντρικό κοινοτικό φορέα. Ο στόχος του ΕΟΠ είναι να προστατεύσει και να βελτιώσει το περιβάλλον σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης και τα κοινοτικά προγράμματα περιβαλλοντικής δράσης, με στόχο να εδραιωθεί η αειφόρος ανάπτυξη στο πλαίσιο της Κοινότητας. Σε 2ο επίπεδο ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των περιβαλλοντικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν. Τα κυριότερα ζητήματα με τα οποία ασχολείται είναι η ποιότητα του αέρα και των υδάτων, η κατάσταση του εδάφους, της πανίδας και της χλωρίδας, η διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων, η ηχορύπανση και η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Για να το επιτύχει αυτό, ο οργανισμός πρέπει να παρέχει στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη πληροφορίες που θα είναι αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα τους επιτρέπουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους και να εξασφαλίζουν την ορθή ενημέρωση του κοινού για την κατάσταση του περιβάλλοντος.

Ο οργανισμός μπορεί να συνεργαστεί για την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου IMPEL («Εφαρμογή του

περιβαλλοντικού δικαίου» — δίκτυο πληροφοριών για την περιβαλλοντική νομοθεσία που συνδέει τα κράτη μέλη με την Επιτροπή). Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν τον οργανισμό για τα κύρια στοιχεία των εθνικών τους δικτύων ενημέρωσης για το περιβάλλον. Ο οργανισμός είναι επίσης ανοικτός σε χώρες που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2.4 Το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος και οι οικολογικοί έλεγχοι

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 [όπως αναθεωρήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1980/2000] σχετικά με κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, το κοινοτικό οικολογικό σήμα μπορεί να απονεμηθεί σε προϊόντα που διατίθενται στην Κοινότητα, τα οποία πληρούν ορισμένες περιβαλλοντικές προϋποθέσεις και συγκεκριμένα κριτήρια σε σχέση με το οικολογικό σήμα. Τα κριτήρια ορίζονται και αναθεωρούνται από το Συμβούλιο Οικολογικής Σήμανσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUEB), το οποίο είναι επίσης αρμόδιο για την εκτίμηση και τις προϋποθέσεις επιβεβαίωσης που σχετίζονται με αυτά. Αυτά δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος είναι σχεδιασμένο να προωθήσει προϊόντα με μειωμένο περιβαλλοντικό αντίκτυπο σε σύγκριση με άλλα προϊόντα της ίδιας κατηγορίας και να παρέχει στους καταναλωτές ακριβείς και επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες και καθοδήγηση για τα προϊόντα. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να προωθήσουν τη χρήση του οικολογικού σήματος μέσω δράσεων αύξησης της ευαισθητοποίησης και εκστρατειών ενημέρωσης. Πρέπει να διασφαλίζουν το συντονισμό μεταξύ του κοινοτικού συστήματος οικολογικού σήματος και των υφιστάμενων εθνικών συστημάτων. Το 2005 η Επιτροπή τελείωσε τη διαδικασία αξιολόγησης του συστήματος οικολογικού σήματος, όπως απαιτείτο βάσει του κανονισμού για το οικολογικό σήμα, και εξέδωσε τελικές συστάσεις, ερευνητικά πορίσματα και μια περίληψη. Τον Φεβρουάριο του 2006 η Επιτροπή ενέκρινε απόφαση για τη σύσταση του σχεδίου εργασίας του κοινοτικού οικολογικού σήματος. Τον Ιούνιο του 2007 η Επιτροπή ενέκρινε απόφαση για τη θέσπιση οικολογικών κριτηρίων για την απονομή του κοινοτικού οικολογικού σήματος σε σαπούνια, σαμπουάν και μαλακτικά μαλλιών.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 [που αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93], για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), θέσπισε ένα νέο σύστημα

για τη βελτίωση της βιομηχανικής περιβαλλοντικής προστασίας εισάγοντας μια μορφή περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο στόχος αυτού του κανονισμού είναι να προάγει βελτιώσεις στην περιβαλλοντική απόδοση των οργανισμών σε όλους τους τομείς. Το σύστημα EMAS αξιολογήθηκε από την Επιτροπή το 2005 μέσω της μελέτης EVER (αξιολόγηση του EMAS και του οικολογικού σήματος για την αναθεώρησή τους). Στις 24 Ιανουαρίου 2006 το Κοινοβούλιο υπέγραψε μια περιβαλλοντική δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπου δήλωνε ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτίθεται να διασφαλίσει ότι οι δραστηριότητές του είναι σύμμορφες με τις βέλτιστες τρέχουσες πρακτικές στην περιβαλλοντική διαχείριση.

1.2.5 Εκτίμηση επιπτώσεων

Μια εκτίμηση επιπτώσεων ορίζεται ως χαρτογράφηση των πιθανών συνεπειών μιας απόφασης ως προς τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές της πτυχές, τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα κόστη και οφέλη της, τις ρυθμιστικές καθώς και τις δημοσιονομικές της επιπτώσεις. Εξερευνά ένα φάσμα νομοθετικών και μη νομοθετικών επιλογών που είναι διαθέσιμες στους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής προκειμένου να επιτευχθούν σαφώς προσδιορισμένοι στόχοι. Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων απαιτείται αυτόματα για σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται για χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, χρήση γης, μεταφορές, ενέργεια, διαχείριση αποβλήτων, διαχείριση υδάτων, βιομηχανία, τηλεπικοινωνίες, γεωργία, δασοκομία, αλιεία και τουρισμό.

1.2.6 Διεθνής συνεργασία σε περιβαλλοντικά θέματα

Το έγγραφο στρατηγικής για την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας [COM(2004) 373] περιέχει συστάσεις σχετικά με την ανάπτυξη της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης, ως μέσου για την αντιμετώπιση ορισμένων ζητημάτων που ανακύπτουν στα εξωτερικά σύνορα της διευρυμένης ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Η συνεργασία με τη Λατινική Αμερική, τη Ρωσία και την Ασία επί περιβαλλοντικών πτυχών προωθείται μέσω της εταιρικής σχέσης ΕΕ - Λατινικής Αμερικής - Καραϊβικής, της εταιρικής σχέσης ΕΕ - Ρωσίας και της συμφωνίας συνεργασίας (σε ισχύ από το 1997, περιλαμβανομένου ενός κοινού προγράμματος εργασίας) και της στρατηγικής συνεργασίας Ευρώπης - Ασίας. Επιπλέον, υπάρχει συνεργασία με την

περιφέρεια Δούναβη - Εύξεινου Πόντου και μια ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση, που αμφότερες συμβάλλουν στη διατήρηση του θαλάσσιου οικοσυστήματος.

Η δέσμευση της ΕΕ σε παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα αναδείχθηκε από τον μείζονα ρόλο και τις ενεργές συνεισφορές της Κοινότητας κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002 σε ό,τι αφορά την πολιτική δήλωση και το σχέδιο εφαρμογής (για τη βελτίωση της πρόσβασης σε βασικές υποδομές υγιεινής και πόσιμο νερού για τη μείωση της απώλειας της βιοποικιλότητας, την ανάσχεση της μείωσης των αλιευτικών αποθεμάτων για τον περιορισμό των επιβλαβών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία από την παραγωγή και τη χρήση χημικών ουσιών έως το 2020).

1.2.7 Ευρωπαϊκή στρατηγική για το περιβάλλον και την υγεία

Υπάρχει στενή σύνδεση μεταξύ των προβλημάτων υγείας και των περιβαλλοντικών προβλημάτων: τουλάχιστον 60 000 θάνατοι το χρόνο σε μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις προκαλούνται από μακροχρόνια έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση. Καθώς τα παιδιά είναι περισσότερο εκτεθειμένα στους περιβαλλοντικούς κινδύνους από ό,τι οι ενήλικοι, ένα παιδί στα επτά πάσχει από άσθμα. Τον Ιούνιο του 2004 η Επιτροπή παρουσίασε ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη σχέση περιβάλλοντος και υγείας 2004–2010 [COM(2004) 416], το οποίο περιλαμβάνει σημεία με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των τομέων υγείας, περιβάλλοντος και έρευνας. Τον Ιούνιο του 2007, η ΕΚ δημοσίευσε μια ενδιάμεση αξιολόγηση του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης [COM(2007) 314].

1.2.8 Εταιρική σχέση της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και απλοποίηση του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου

Η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη ζητεί η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική πολιτική να συμπληρώνουν και να ενισχύουν η μία την άλλη. Η ανακοίνωση COM(97) 592 σχετικά με το «Περιβάλλον και την απασχόληση — Οικοδόμηση μιας βιώσιμης Ευρώπης» ενθαρρύνει νέες και καθαρές τεχνολογίες, προωθώντας συνεπώς νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Η ανακοίνωση COM(2006) 70 σχετικά με την «Επισκόπηση της πολιτικής περιβάλλοντος το 2005» επισημαίνει πώς η οικολογική καινοτομία, οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες και η καλύτερη νομοθεσία

μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας [COM(2000) 330].

Η άσκηση της Επιτροπής για τη «βελτίωση της νομοθεσίας» έχει στόχο να διευκολύνει την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας διατηρώντας παράλληλα υψηλά τα επίπεδα της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής προστασίας, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη. Αυτό υπογραμμίστηκε στην ανακοίνωση COM(2005) 97 για τη «Βελτίωση της νομοθεσίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση», μια συμβολή στην αποτελεσματική υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Μια μείζων προσπάθεια στο πλαίσιο αυτό ήταν η προετοιμασία και έγκριση των επτά θεματικών στρατηγικών. Σε αυτούς τους τομείς όπου υπάρχει ήδη πολιτική και νομοθεσία, όπως ο ατμοσφαιρικός αέρας και τα απόβλητα, οι θεματικές στρατηγικές έχουν στόχο την απλοποίηση, τη διασαφήνιση ορισμών, την άρση αμφισημιών και την πρόταση τρόπων για τη διευκόλυνση της βελτιωμένης υλοποίησης. Στο βαθμό που είναι αυτό δυνατό, οι θεματικές στρατηγικές χρησιμοποιούν μέσα και πολιτικές, αντί για νέες προτάσεις πολιτικής, για την επίτευξη νέων στόχων πολιτικής.

1.3 Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Κοινοβούλιο βρίσκεται πίσω από πάρα πολλές νομοθετικές πράξεις, όπως οι εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες και το οικολογικό σήμα για τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα.

Στο ψήφισμά του τού Ιουλίου 1998, το ΕΚ αναγνώρισε ότι η χρήση περιβαλλοντικών δασμών θα μπορούσε να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό μεταξύ εκείνων των κρατών μελών που εισήγαγαν περιβαλλοντικούς φόρους και εκείνων που δεν έπραξαν το ίδιο, καθιστώντας το ευκατό να εισαχθούν δασμοί από όλα τα κράτη μέλη μαζί. Κατόπιν αιτήματος του Κοινοβουλίου, το 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (2001–2010) περιέχει διατάξεις για την απαρίθμηση και την κατάργηση των περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων, για περιβαλλοντικούς φόρους σε κατάλληλο εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο, για τους στόχους εκπομπών του πρωτοκόλλου του Κιότο και για θεματικές στρατηγικές για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων. Κάθε νομοθετική πράξη που προκύπτει από τις θεματικές στρατηγικές έχει εγκριθεί ή θα εγκριθεί με συναπόφαση. Επιπλέον, επιδιώκονται στόχοι βάσει του προγράμματος για τη μείωση των εκπομπών του αερίου του θερμοκηπίου, που είναι συνδεδεμένο με μια εκτίμηση της Διεθνούς Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος. Το πρόγραμμα θα προωθήσει την

ανάπτυξη εναλλακτικών καυσίμων και οχημάτων αποδοτικών ως προς την κατανάλωση καυσίμου. Στο πλαίσιο της συμφωνίας, οι αυξανόμενοι όγκοι της αστικής κυκλοφορίας θα αντιμετωπιστούν επίσης και θα καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, περιβαλλοντικές πτυχές θα ενσωματωθούν στην κοινοτική χάραξη πολιτικής, κάτι το οποίο ζήτησε το Κοινοβούλιο, και θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας μεταξύ του γενικού κοινού και των τοπικών αρχών.

Σε απάντηση στην ανακοίνωση για την αρχή της προφύλαξης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τον Δεκέμβριο του 2000 μια έκθεση στην οποία ζητούνταν σαφέστερες κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της αρχής, με την πεποίθηση ότι θα πρέπει να γίνεται επίκλησή της όταν μια προσωρινή αντικειμενική επιστημονική αξιολόγηση των κινδύνων δείχνει ότι υπάρχουν δικαιολογημένοι φόβοι για ενδεχόμενες επικίνδυνες συνέπειες στο περιβάλλον ή την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή των φυτών που είναι ασύμβατες με ένα αρκετά υψηλό επίπεδο προστασίας στην Κοινότητα. Το ψήφισμα του Κοινοβουλίου καλύπτει όχι μόνο τον ορισμό και το πεδίο εφαρμογής της αρχής της προφύλαξης αλλά και την αξιολόγηση κινδύνων, τη διαχείριση κινδύνων, την κοινοποίηση κινδύνων και το βάρος της απόδειξης.

Τον Ιανουάριο του 2005 το Κοινοβούλιο ενέκρινε έκθεση πρωτοβουλίας για το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για το περιβάλλον και την υγεία 2004–2010. Το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι το σχέδιο δράσης δεν είναι αρκετά φιλόδοξο και δεν προωθεί αρκετά την προληπτική δράση. Επιπλέον, μπορεί να μην έχει προστιθέμενη αξία για ορισμένα κράτη μέλη όπου είναι ήδη σε εφαρμογή μια στρατηγική για το περιβάλλον και την υγεία. Επιπροσθέτως, το Κοινοβούλιο εκτιμά επί του παρόντος την ενδιάμεση αναθεώρηση του σχεδίου δράσης.

Κατά τη διάρκεια των μακρών διαπραγματεύσεων με τις υπό ένταξη χώρες, το Κοινοβούλιο διαδραμάτισε ενεργό ρόλο όσον αφορά τη διεύρυνση γενικά και τις περιβαλλοντικές συνέπειες ειδικά (εργαστήριο για τη «διεύρυνση και το περιβάλλον», Νοέμβριος 2003). Με σκοπό να βελτιωθεί η νομοθετική βοήθεια στα μέλη, η Επιτροπή Περιβάλλοντος του ΕΚ σύναψε τρεις συμβάσεις-πλαίσια με ανεξάρτητα ερευνητικά ιδρύματα. Βάσει των όρων αυτών των συμβάσεων, η επιτροπή μπορεί να ζητεί ανεξάρτητες συμβουλές εμπειρογνομόνων για διάφορα ζητήματα που ανακύπτουν και τα οποία εμπίπτουν στον τομέα αρμοδιότητάς της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. NATURA

2.2 Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών NATURA στην Ε.Ε

2.2.1 Βιοποικιλότητα

Ο όρος "βιοποικιλότητα" άρχισε να χρησιμοποιείται ευρέως και αναφέρεται από όλους, ειδικούς και μη, ως πανάκεια που λύνει όλα τα οικολογικά προβλήματα. Ο όρος ήταν γνωστός στην οικολογία πολύ πιο πριν από τη συνάντηση του Ρίο και χρησιμοποιούταν για να εκφράσει την ποικιλία των μορφών ζωής σε έναν συγκεκριμένο χώρο. Παρά όμως την απλότητα και σαφήνεια του όρου, το περιεχόμενό του είναι μια από τις πλέον αφηρημένες και αμφιλεγόμενες έννοιες της οικολογίας. Ο λόγος είναι ότι δεν υπάρχει μία, αλλά πολλές βιοποικιλότητες, σε διάφορα επίπεδα οργάνωσης της ζωής και ότι δεν είναι ενιαίος ο τρόπος έκφρασης ή καλύτερα εκτίμησής της. Πρακτικά, μπορούν να διακριθούν τέσσερα διαφορετικά επίπεδα βιοποικιλότητας, το καθένα από τα οποία έχει διαφορετική σημασία αλλά στην πράξη, αποτελεί κομμάτι αναπόσπαστο ενός ενιαίου συνόλου.

Το πρώτο επίπεδο είναι εκείνο της "γενετικής βιοποικιλότητας". Η γενετική βιοποικιλότητα εκφράζει το εύρος των κληρονομικών καταβολών ενός συγκεκριμένου είδους. Όσο μεγαλύτερο είναι το εύρος αυτό, τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητα επιβίωσης του είδους απέναντι σε εξωτερικές πιέσεις (stress) όπως επιδημίες, κλιματικές αντιξοότητες κ.λπ. Είναι αυτονόητο ότι τα φυσικά είδη έχουν πολύ μεγαλύτερο εύρος κληρονομικών καταβολών και συνεπώς πολύ μεγαλύτερη αντοχή και ικανότητα επιβίωσης από τα "τεχνητά" ή γενετικά βελτιωμένα είδη. Στην Ελλάδα, εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης, της ποικιλίας των κλιματικών της τύπων, της ορογραφικής της διαμόρφωσης και της ιστορίας της, τα είδη φυτών και ιδιαίτερα δένδρων, παρουσιάζουν πολύ μεγάλη γενετική βιοποικιλότητα, η οποία όμως δεν έχει ερευνηθεί παρά ελάχιστα. Κατά τη διάρκεια των παγετώνων, πολλά είδη της Κ και Β Ευρώπης μετανάστευσαν νοτιότερα και έφθασαν μέχρι την Ελλάδα, δημιουργώντας είτε ετερογενείς πληθυσμούς ενός είδους, είτε υβρίδια με τα προϋπάρχοντα είδη, διευρύνοντας έτσι το εύρος των κληρονομικών τους καταβολών. Είναι γνωστά τα υβρίδια της ελάτης μεταξύ της προϋπάρχουσας κεφαλληνιακής και της λευκής ελάτης, η γνωστή υβριδογενής ελάτη καθώς και η υβριδογενής μοισιακή οξιά, υβρίδιο μεταξύ της ανατολικής και δασικής οξιάς. Στους πληθυσμούς των υβριδίων αυτών συναντά κανείς όλες τις αποκλίσεις και τις ενδιάμεσες μορφές από το ένα ως το άλλο είδος, ανάλογα με το γεωγραφικό πλάτος και το τοπικό κλίμα. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της ετερογένειας και συνεπώς της μεγάλης γενετικής

βιοποικιλότητας, προέρχεται από την ανάλυση των πληθυσμών της δασικής πεύκης των Πιερίων και της ερυθρελάτης της Ροδόπης. Τα είδη αυτά έφθασαν στην Ελλάδα κατά την περίοδο των παγετώνων από διαφορετικές περιοχές, τα χαρακτηριστικά των οποίων φέρουν μέχρι σήμερα. Έτσι για παράδειγμα στη δασική πεύκη και σε μια μικρή σχετικά έκταση, απαντούν όλες οι μορφές, από τις στενόκομες, λεπτόκλαδες αλπικές μέχρι τις ευρύκομες, χονδρόκλαδες των πεδιάδων της Πολωνίας. Το ίδιο ισχύει και για την ερυθρελάτη. Μορφές τις οποίες συναντά κανείς στην Κ Ευρώπη σε διάφορες περιοχές, τις απαντά και στην Ελλάδα, σε μια σχετικά μικρή έκταση. Η ίδια όμως μεγάλη γενετική βιοποικιλότητα των παραπάνω ειδών (ελάτης, οξιάς, δασικής πεύκης και ερυθρελάτης) συναντάται σε όλα σχεδόν τα δασοπονικά είδη της χώρας. Το ίδιο πιθανόν συμβαίνει και με τα άλλα είδη φυτών και ζώων. Το γεγονός αυτό, μαζί με το μεγάλο πλεονέκτημα διατήρησης της φυσικότητας των οικοσυστημάτων της Ελλάδας, σε ό,τι αφορά την ποιοτική σύνθεσή τους και παρά την έντονη υποβάθμισή τους, προσδίδει μια πολύ μεγάλη σημασία στη χώρα ως τράπεζα γονιδίων και γενικότερα γενετικού υλικού, το οποίο πρέπει να ερευνηθεί και διατηρηθεί.

Το δεύτερο επίπεδο βιοποικιλότητας είναι αυτό της βιοποικιλότητας των ειδών φυτών και ζώων. Η βιοποικιλότητα αυτή εκφράζεται με τον αριθμό (πλήθος) των ειδών φυτών και ζώων που απαντούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Για πολλούς ερευνητές όμως αυτό δεν αρκεί. Ο αριθμός των ειδών δεν εκφράζει πάντοτε τη βιοποικιλότητα διότι υπεισέρχονται παράμετροι όπως ο πληθυσμός των ειδών, το μέγεθος των ατόμων, η βιομάζα τους και η κυριαρχία ορισμένων ειδών. Άλλοι δέχονται ως έκφραση της βιοποικιλότητας τον αριθμό των λειτουργιών που ασκούν τα είδη σε ένα συγκεκριμένο οικοσύστημα δηλαδή τον αριθμό των οικολογικών φωλεών. Επειδή όμως η εκτίμηση όλων αυτών των παραμέτρων είναι δύσκολη, θεωρείται, προς το παρόν, ικανοποιητική η έκφραση της βιοποικιλότητας των ειδών με βάση τον αριθμό των ειδών φυτών και ζώων μιας συγκεκριμένης περιοχής ή ενός συγκεκριμένου οικοσυστήματος. Η σημασία της βιοποικιλότητας των ειδών είναι προφανής για την οικολογική ισορροπία, σταθερότητα και λειτουργία των αναδραστικών μηχανισμών ενός οικοσυστήματος. Όσο περισσότερα είδη μετέχουν στη σύνθεση ενός οικοσυστήματος τόσο μεγαλύτερη σταθερότητα παρουσιάζει το οικοσύστημα, τόσο πυκνότερο δίκτυο τροφικών αλυσίδων και βιοσυστημάτων δημιουργείται, τόσο πιο απρόσκοπτες είναι οι ροές βιομάζας και ενέργειας καθώς και η ανακύκλωση θρεπτικών στοιχείων και τόσο καλύτερα και αποτελεσματικότερα λειτουργούν οι μηχανισμοί ανάδρασης. Πέρα από αυτό, πολλά είδη στην οντογενετική τους εξέλιξη έχουν συνδεθεί στενά μεταξύ τους και η ύπαρξη του ενός εξαρτάται από την ύπαρξη του άλλου. Για το λόγο αυτό, η εξαφάνιση ενός είδους

μπορεί να έχει συνέπειες που δεν μπορούν να προβλεφθούν. Η Ελλάδα, για τους λόγους που ήδη αναπτύχθηκαν, παρουσιάζει πολύ μεγάλη βιοποικιλότητα ειδών φυτών και ζώων. Αναλογικά με την έκτασή της εμφανίζει τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η βιοποικιλότητα αυτή, παρ' όλο ότι έχει μελετηθεί περισσότερο από κάθε άλλη βαθμίδα, αφήνει ακόμη πολλά περιθώρια έρευνας, κυρίως σε ό,τι αφορά στη γεωγραφική κατανομή των ειδών. Η σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας των ειδών αναφέρθηκε ήδη και είναι πρόδηλο ότι δεν μπορεί να ασκηθεί αειφορική διαχείριση χωρίς την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας των ειδών.

Το τρίτο επίπεδο βιοποικιλότητας, γνωστό ως βιοποικιλότητα οικοσυστημάτων ή φυτοκοινωνιών (*habitats*), εκφράζεται με τον αριθμό (πλήθος) των συνδυασμών ειδών φυτών και ζώων (οικοσυστημάτων) που συναντώνται σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Ο αριθμός των οικοσυστημάτων και ο τρόπος κατανομής τους στο χώρο, δηλαδή το μωσαϊκό των τύπων οικοσυστημάτων, χαρακτηρίζει και δίνει τη σφραγίδα του στο τοπίο της περιοχής. Η προστασία των οικοσυστημάτων εξασφαλίζει όχι μόνο την προστασία των ειδών που τα συνθέτουν αλλά και τη διατήρηση της φυσιογνωμίας των τοπίων. Η Ελλάδα, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού συνδυασμών ειδών φυτών και ζώων, εμφανίζει πολύ μεγάλη βιοποικιλότητα φυτοκοινωνιών-οικοσυστημάτων (*habitats*). Δυστυχώς, μέχρι σήμερα, η μεγάλη αυτή βιοποικιλότητα των φυτοκοινωνιών-οικοσυστημάτων δεν έχει μελετηθεί επαρκώς στη χώρα, παρά την προφανή σημασία της.

Το τέταρτο επίπεδο βιοποικιλότητας είναι εκείνο της βιοποικιλότητας των τοπίων, το οποίο εκφράζεται με τον αριθμό ή το πλήθος των τύπων τοπίων που εμφανίζονται σε μια περιοχή ή σε μια χώρα. Στη σύνθεση ενός τοπίου δε μετέχουν μόνο φυσικά οικοσυστήματα αλλά και τεχνητά, όπως οι διάφορες γεωργικές καλλιέργειες αλλά και τύποι οικισμών. Ο αριθμός των τύπων οικοσυστημάτων, φυσικών και τεχνητών, η κατανομή τους στον χώρο και η αναλογία συμμετοχής τους προσδιορίζουν το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία του τοπίου. Εκτός από την αρχιτεκτονική τοπίου, επιστήμη που έχει ήδη αναπτυχθεί και διδάσκεται σε πολλές σχολές, αναπτύχθηκε τελευταία και η επιστήμη της οικολογίας τοπίου, η οποία ασχολείται με τις αλληλεπιδράσεις και αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των οικοσυστημάτων που συνθέτουν ένα τοπίο και ιδιαίτερα μεταξύ των φυσικών και τεχνητών οικοσυστημάτων.

2.1.2 Διάσκεψη του Ρίο – Έκδοση οδηγίας 92/43

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται σημαντική συρρίκνωση της βιοποικιλότητας λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων (ρύπανση, αποψίλωση κ.τ.λ.). Σύμφωνα με εκτίμηση της UNEP, έως και το 24% των ειδών ορισμένων κατηγοριών, όπως οι πεταλούδες, τα πτηνά και τα θηλαστικά, έχουν πλέον εκλείψει από την επικράτεια ορισμένων χωρών της Ευρώπης. Η κατάσταση είναι ανησυχητική. Είναι γεγονός ότι η κατάλληλη βιοποικιλότητα περιορίζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις ορισμένων γεγονότων όπως της κλιματικής μεταβολής και των παρασιτικών εισβολών. Η βιοποικιλότητα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαφύλαξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των γεωργικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων και αποτελεί το υπόβαθρο πολλών βιομηχανικών διαδικασιών καθώς και της παραγωγής νέων φαρμάκων. Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της βιοποικιλότητας είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης παράλληλα με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας όσον αφορά την ένδεια, την υγεία και το περιβάλλον.

Το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μετά τη διάσκεψη του Ρίο, έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, την πρόταση της Επιτροπής, τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και εκτιμώντας:

- ότι η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, αποτελούν ουσιαστικό στόχο γενικού ενδιαφέροντος του οποίου την επίτευξη επιδιώκει η Κοινότητα, όπως ορίζεται στο άρθρο 130 Π της συνθήκης
- ότι το πρόγραμμα κοινοτικής δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος (1987-1992)(4) προβλέπει μέτρα σχετικά με τη διατήρηση της φύσης και των φυσικών πόρων
- ότι η παρούσα οδηγία αυτή συμβάλλει στο γενικό στόχο μιας διαρκούς ανάπτυξης δεδομένου ότι ο κυριότερος σκοπός της είναι να ευνοήσει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και περιφερειακές απαιτήσεις· ότι η διατήρηση αυτής της βιοποικιλότητας ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να απαιτεί τη διατήρηση ή και την ενθάρρυνση ανθρωπίνων δραστηριοτήτων

- ότι, στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών, οι φυσικοί οικοτόποι υποβαθμίζονται συνεχώς και αυξάνεται ο αριθμός των άγριων ειδών που απειλούνται σοβαρά
- ότι εφόσον οι απειλούμενοι οικοτόποι και τα απειλούμενα είδη αποτελούν τμήμα της φυσικής κληρονομιάς της Κοινότητας και τα απειλούμενα στοιχεία είναι γενικά διασυννοριακής φύσεως, είναι αναγκαίο να ληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο μέτρα για τη διατήρησή τους
- ότι, λαμβανομένων υπόψη των απειλών που υφίστανται ορισμένοι τύποι φυσικών οικοτόπων και ορισμένα είδη, είναι αναγκαίο να χαρακτηριστούν ως οικοτόποι και είδη προτεραιότητας, ώστε να ληφθούν ταχέως μέτρα για τη διατήρησή τους
- ότι προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποκατάσταση ή η διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος σε ικανοποιητικό επίπεδο, πρέπει να χαρακτηριστούν ειδικές ζώνες διατήρησης ώστε να υλοποιηθεί ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο, σύμφωνα με ένα καθορισμένο χρονοδιάγραμμα
- ότι όλες οι χαρακτηρισμένες ζώνες, συμπεριλαμβανομένων των ζωνών που έχουν ήδη ταξινομηθεί ή θα ταξινομηθούν στο μέλλον ως ειδικές ζώνες προστασίας δυνάμει της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979 περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών(5) πρέπει να ενσωματωθούν στο συγκροτημένο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο
- ότι, σε κάθε χαρακτηρισμένη ζώνη, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα αναγκαία μέτρα σε σχέση με τους στόχους διατήρησης που έχουν οριστεί
- ότι οι τόποι που ενδέχεται να χαρακτηριστούν ως ειδικές ζώνες διατήρησης προτείνονται από τα κράτη μέλη αλλά ότι, ωστόσο, πρέπει να προβλεφθεί μια διαδικασία που να επιτρέπει το χαρακτηρισμό, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ενός τόπου ο οποίος δεν έχει προταθεί από κράτος μέλος αλλά τον οποίον η Κοινότητα θεωρεί βασικής σημασίας, αντίστοιχα, για τη διατήρηση ή την επιβίωση ενός τύπου φυσικού οικοτόπου ή ενός είδους προτεραιότητας
- ότι κάθε σχέδιο ή πρόγραμμα που ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τους στόχους διατήρησης ενός τόπου που έχει χαρακτηριστεί ή θα χαρακτηριστεί στο μέλλον πρέπει να υπόκειται στην κατάλληλη εκτίμηση
- ότι αναγνωρίζεται πως η θέσπιση μέτρων που ευνοούν τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και ειδών προτεραιότητας κοινοτικού ενδιαφέροντος αποτελεί κοινή ευθύνη όλων των κρατών μελών

- ότι αυτό ενδέχεται ωστόσο να προκαλέσει υπερβολική χρηματική επιβάρυνση ορισμένων κρατών μελών, λόγω, αφενός, της άνισης κατανομής αυτών των οικοτόπων και ειδών ανά την Κοινότητα και, αφετέρου, του γεγονότος ότι η αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει" περιορισμένη μόνον εφαρμογή μπορεί να έχει στη συγκεκριμένη περίπτωση διατήρησης της φύσεως
- ότι, ως εκ τούτου, συμφωνείται, πως για την εξαιρετική αυτή περίπτωση πρέπει να προβλεφθεί συνεισφορά με κοινοτική συγχρηματοδότηση, εντός των ορίων των πόρων που είναι διαθέσιμοι δυνάμει των αποφάσεων της Κοινότητας
- ότι θα πρέπει να ενθαρρυνθεί, στις πολιτικές χωροταξίας και ανάπτυξης, η διαχείριση των στοιχείων του τοπίου, που έχουν μείζονα σημασία για την άγρια χλωρίδα και πανίδα
- ότι θα πρέπει να εξασφαλιστεί η θέσπιση ενός συστήματος παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών, που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία
- ότι, ως συμπλήρωμα της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ένα γενικό σύστημα προστασίας για ορισμένα είδη χλωρίδας και πανίδας· ότι θα πρέπει να προβλεφθούν μέτρα διαχείρισης για ορισμένα είδη, εφόσον αυτό δικαιολογείται από την κατάσταση διατήρησής τους, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης ορισμένων τρόπων σύλληψης ή θανάτωσης, και να προβλεφθεί παράλληλα η δυνατότητα παρεκκλίσεων υπό ορισμένες προϋποθέσεις
- ότι προκειμένου να εξασφαλιστεί η παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή θα καταρτίζει περιοδικά συγκεφαλαιωτική έκθεση που θα βασίζεται, μεταξύ άλλων, στις πληροφορίες που θα της διαβιβάζουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας
- ότι η βελτίωση των επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων είναι απαραίτητη για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και ότι, συνεπώς, ενδείκνυται να ενθαρρυνθεί η απαιτούμενη έρευνα και οι σχετικές επιστημονικές εργασίες
- ότι η τεχνική και επιστημονική πρόοδος απαιτεί τη δυνατότητα προσαρμογής των παραρτημάτων· ότι θα πρέπει να προβλεφθεί μια διαδικασία τροποποίησης αυτών των παραρτημάτων από το Συμβούλιο
- ότι θα πρέπει να συσταθεί ρυθμιστική επιτροπή για να επικουρεί την Επιτροπή κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και, ιδίως, κατά τη λήψη αποφάσεων για την κοινοτική συγχρηματοδότηση

- ότι θα πρέπει να προβλεφθούν συμπληρωματικά μέτρα που θα ρυθμίζουν την επανεισαγωγή ορισμένων ιθαγενών ειδών χλωρίδας και πανίδας καθώς και την ενδεχόμενη εισαγωγή μη ιθαγενών ειδών
- ότι η εκπαίδευση και η γενική ενημέρωση σχετικά με τους στόχους της παρούσας οδηγίας είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής της εφαρμογής,

εξέδωσε την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Η παρούσα οδηγία σκοπό έχει να συμβάλει στην προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών όπου εφαρμόζεται η συνθήκη. Κατά τη λήψη μέτρων σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες. Συνίσταται ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών, επονομαζόμενο "Natura 2000". Το δίκτυο αυτό, που αποτελείται από τους τόπους όπου ευρίσκονται τύποι φυσικών οικοτόπων πρέπει να διασφαλίζει την διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των τύπων φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Το δίκτυο "Natura 2000" περιλαμβάνει και τις ζώνες ειδικής προστασίας που έχουν ταξινομηθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Κάθε κράτος μέλος συμβάλλει στη σύσταση του Natura 2000 ανάλογα με τα είδη φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών τα οποία υπάρχουν στο έδαφός του. Προς το σκοπό αυτό κάθε κράτος μέλος ορίζει τόπους ως ειδικές ζώνες διατήρησης. Τα κράτη μέλη, στις περιπτώσεις που κρίνουν ότι τούτο απαιτείται, καταβάλλουν προσπάθειες να βελτιώσουν την οικολογική συνοχή του Natura 2000 χάρη στη διατήρηση και, ενδεχομένως, στην ανάπτυξη στοιχείων του τοπίου, πρωταρχικής σημασίας για την άγρια πανίδα και χλωρίδα. Κάθε κράτος μέλος, βασιζόμενο σε κάποια κριτήρια και στις σχετικές επιστημονικές πληροφορίες, προτείνει έναν κατάλογο τόπων, όπου υποδεικνύεται ποιοι τύποι φυσικών οικοτόπων και ποια τοπικά είδη από τα απαριθμούμενα σε κάποιους πίνακες, απαντώνται στους εν λόγω τόπους. Για τα ζωικά είδη που καταλαμβάνουν εκτεταμένες εκτάσεις, οι εν λόγω τόποι συμπίπτουν με τους τόπους, τους περιλαμβανομένους στην περιοχή της φυσικής κατανομής αυτών των ειδών, οι οποίοι παρουσιάζουν τα ουσιώδη φυσικά ή βιολογικά στοιχεία για τη ζωή ή την αναπαραγωγή τους. Για τα υδρόβια είδη που καταλαμβάνουν εκτεταμένες περιοχές, αυτοί οι τόποι προτείνονται μόνον εάν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί σαφώς μια ζώνη που να παρουσιάζει τα ουσιώδη φυσικά

ή βιολογικά στοιχεία για τη ζωή ή την αναπαραγωγή τους. Ο κατάλογος διαβιβάζεται στην Επιτροπή μέσα σε μια τριετία από τη γνωστοποίηση της παρούσας οδηγίας ταυτόχρονα με τις πληροφορίες για κάθε τόπο. Η Επιτροπή, βασιζόμενη σε κάποια κριτήρια καταρτίζει, σε συμφωνία με καθένα από τα κράτη μέλη και βάσει των καταλόγων των κρατών μελών, σχέδιο καταλόγου τόπων κοινοτικής σημασίας όπου καθίστανται πρόδηλοι οι τόποι στους οποίους απαντώνται ένας ή περισσότεροι τύποι φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας ή ένα ή περισσότερα είδη προτεραιότητας.

Τα κράτη μέλη των οποίων οι τόποι με τύπους φυσικών οικοτόπων και είδη που έχουν προτεραιότητα αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 5 % του εθνικού εδάφους, μπορούν, σε συμφωνία με την Επιτροπή, να ζητήσουν ελαστικότερη εφαρμογή των κριτηρίων για την επιλογή του συνόλου των τόπων κοινοτικής σημασίας στο έδαφός τους. Ο κατάλογος των τόπων των επιλεγμένων ως τόπων κοινοτικής σημασίας, καταρτίζεται μέσα σε μια εξαετία από την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας. Όταν ένας τόπος κοινοτικής σημασίας, υπ' αυτή του την ιδιότητα, επιλέχθηκε δυνάμει της παραπάνω διαδικασίας, το οικείο κράτος μέλος ορίζει τον εν λόγω τόπο ως ειδική ζώνη διατήρησης το ταχύτερο δυνατόν και, το αργότερο, μέσα σε μια εξαετία. Σε έκτακτες περιπτώσεις κατά τις οποίες η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ένας τόπος, στον οποίο υπάρχει τύπος φυσικού οικοτόπου ή είδος προτεραιότητας, δεν έχει περιληφθεί σε ένα εθνικό κατάλογο ενώ, βάσει αξιόπιστων επιστημονικών πληροφοριών, φαίνεται απαραίτητη η διατήρηση του εν λόγω τύπου φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή η επιβίωση του εν λόγω είδους προτεραιότητας, κινείται μια διαδικασία διμερούς συνεννόησης μεταξύ του εν λόγω κράτους μέλους και της Επιτροπής για να ανταποκριθούν τα επιστημονικά δεδομένα που χρησιμοποιήσαν τα δύο μέρη. Αν η διαφορά δεν έχει επιλυθεί μέσα σε μία εξάμηνη περίοδο συνεννοήσεων, η Επιτροπή διαβιβάζει στο Συμβούλιο πρόταση σχετικά με την επιλογή του εν λόγω τόπου ως τόπου κοινοτικής σημασίας. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ομοφωνία εντός τριμήνου από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης.

Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων τα οποία απαντώνται στους τόπους. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον

αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη. Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.

Παράλληλα με τις προτάσεις τους για τους τόπους οι οποίοι μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ειδικές ζώνες προστασίας που φιλοξενούν τύπους φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας ή/και είδη προτεραιότητας, τα κράτη μέλη αποστέλλουν, κατά περίπτωση, στην Επιτροπή τις εκτιμήσεις τους σχετικά με τα ποσά που κρίνουν αναγκαία στα πλαίσια της κοινοτικής συγχρηματοδότησης προκειμένου να μπορέσουν να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους. Σε συμφωνία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, η Επιτροπή προσδιορίζει, όσον αφορά τους τόπους κοινοτικής σημασίας για τους οποίους ζητείται συγχρηματοδότηση, τα απαραίτητα για τη διατήρηση ή επαναφορά σε ικανοποιητική κατάσταση προστασίας των τύπων φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας και ειδών προτεραιότητας στους οικείους τόπους, καθώς και το συνολικό κόστος που συνεπάγονται τα μέτρα αυτά. Τα μέτρα που δεν περιελήφθησαν στο πλαίσιο δράσης λόγω ελλείψεως επαρκών πόρων καθώς και εκείνα που έχουν περιληφθεί στο εν λόγω πλαίσιο δράσης αλλά δεν έχουν λάβει την αναγκαία συγχρηματοδότηση ή συγχρηματοδοτήθηκαν εν μέρει μόνον, επανεξετάζονται, στα πλαίσια του διετούς απολογισμού του προγράμματος δράσης και η λήψη τους μπορεί, στο μεταξύ να αναβληθεί από τα κράτη μέλη μέχρις ότου γίνει ο απολογισμός αυτός. Για τον εν λόγω απολογισμό λαμβάνεται δεόντως υπόψη η νέα κατάσταση της συγκεκριμένης τοποθεσίας. Στις ζώνες όπου τα εξαρτώμενα από συγχρηματοδότηση μέτρα αναβάλλονται, τα κράτη μέλη αποφεύγουν τη λήψη οποιουδήποτε νέου μέτρου που ενδέχεται να επιδεινώσει την κατάσταση των ζωνών αυτών.

Η Επιτροπή, θα προβαίνει κατά περιόδους σε εκτίμηση της συμβολής του Natura 2000 στην πραγματοποίηση των στόχων. Κατ' αυτή την εκτίμηση είναι δυνατόν να εξετάζεται ο αποχαρακτηρισμός μιας ειδικής ζώνης προστασίας, όταν η φυσική εξέλιξη, το δικαιολογεί. Τα κράτη μέλη, όταν το κρίνουν αναγκαίο, στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών διευθέτησης και ανάπτυξης του εδάφους, και ειδικότερα για να καταστήσουν το δίκτυο Natura 2000 συνεκτικότερο οικολογικά, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν τη διαχείριση στοιχείων του τοπίου στα οποία αποδίδεται πρωταρχική σημασία για την άγρια πανίδα και χλωρίδα. Πρόκειται για εκείνα τα στοιχεία τα οποία, λόγω της γραμμικής και συνεχούς δομής τους (όπως είναι τα υδάτινα ρεύματα και οι όχθες τους ή τα παραδοσιακά συστήματα προσδιορισμού των ορίων των αγρών) ή του συνδυαστικού ρόλου τους (όπως είναι τα τενάγη ή τα άλση), είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή αγρίων ειδών.

2.3 Δίκτυο NATURA στην Ελλάδα

2.3.1 Γενικά

Η Ελλάδα καταλαμβάνει το νότιο άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου και αποτελεί τμήμα της ευρωπαϊκής ανατολικής Μεσογείου. Η έκτασή της είναι 132.000 Km², οι ακτές της έχουν μήκος περίπου 16.000 Km και παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία γεωλογικών σχηματισμών και πετρωμάτων. Γενικώς, το κλίμα της Ελλάδας μπορεί να θεωρηθεί ως μεσογειακού τύπου, με ήπιο χειμώνα και ξηρό καλοκαίρι. Η περίοδος των βροχοπτώσεων εντοπίζεται κυρίως το φθινόπωρο και την άνοιξη. Η διαφορετική σύσταση του υποστρώματος, ο ορεινός χαρακτήρας της χώρας, που έχει ως αποτέλεσμα το έντονο εδαφικό ανάγλυφο, η παρουσία των περίπου 42 κορυφών με ύψος πάνω από 2.000 m, το μεγάλο μήκος των ακτών και οι πολυάριθμες χερσόνησοι και νησιά, συμβάλλουν στη μεγάλη ποικιλία του φυσικού τοπίου. Επιπλέον, η διάκριση και απομόνωση ορισμένων βιοτόπων οδήγησαν στη δημιουργία σχετικά μεγάλου αριθμού ενδημικών και σπάνιων ειδών φυτών και ζώων. Η Ελλάδα διακρίνεται από μεγάλη ποικιλία κλιματικών τύπων που φθάνουν από τον ημίξηρο ημιορημικό της ΝΑ Κρήτης, μέχρι του υγρόψυχρου - ηπειρωτικού της Ροδόπης, με ενδιάμεσους, μια σειρά τύπους μεσογειακού κλίματος. Στη χλωρίδα της μετέχουν μεσογειακά, μεσοευρωπαϊκά και ιρανοκασπιακά (ποντιακά) στοιχεία. Το γεωμορφολογικό ανάγλυφο είναι επίσης πολυσχιδές. Το 70% της χώρας είναι ορεινό.

Το γεωλογικό και πετρολογικό υπόθεμα είναι πολύμορφο και παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα.

Η ποικιλία των διαμορφούμενων βιοκλιμάτων, σε συνδυασμό με τους παραπάνω παράγοντες, αντικατοπτρίζεται στην ποικιλία και στο μωσαϊκό της βλάστησης, καθώς και στο μεγάλο αριθμό ειδών φυτών και ζώων. Στην Ελλάδα έχουν καταγραφεί πάνω από 6.000 είδη φυτών. Στην Ευρώπη, μόνο η Ιβηρική χερσόνησος έχει να παρουσιάσει μεγαλύτερο αριθμό ειδών. Η ποικιλία της βλάστησης, της χλωρίδας και της πανίδας αντικατοπτρίζεται επίσης στη μεγάλη ποικιλία των εμφανιζόμενων οικοσυστημάτων, από τους ημερημικούς του φοινικοδάσους του ΒΑΪ στην Κρήτη μέχρι των ψυχρόβιων δασών της σημύδας, της δασικής πεύκης και της ερυθρελάτης. Η ποικιλότητα αυτή των οικοσυστημάτων εμφανίζεται ακόμη και σε μια μικρή σχετικά επιφάνεια. Σε απόσταση 150 Km από την Καβάλα ως την κεντρική Ροδόπη, διασχίζει κανείς όλα τα οικοσυστήματα της Μεσογειακής, Μεσευρωπαϊκής και Βόρειας (σκανδιναβικής) ζώνης βλάστησης.

Μεγάλο ρόλο στη βιοποικιλότητα και κυρίως στην εμφάνιση σημαντικού αριθμού ειδών φυτών και ζώων της Μεσογειακής λεκάνης, στην οποία ανήκει και η Ελλάδα, έπαιξαν και οι μεταβολές του κλίματος του πλανήτη και ιδίως η περίοδος των παγετώνων και η μετά από αυτήν. Η διάταξη των ορέων της Βαλκανικής Χερσονήσου (Δειναρικές Άλπεις) αλλά και των ορέων της Ελλάδας από Βορρά προς Νότο επέτρεψε τη μετανάστευση πολλών ειδών νοτιότερα, με αποτέλεσμα τον εμπλουτισμό της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής και την εμφάνιση πολλών υβριδίων, ιδιαίτερα στα δασικά δέντρα (ελάτη, οξυά κλπ). Οι δίαυλοι αυτοί επικοινωνίας διατηρούνται μέχρι και σήμερα, με αποτέλεσμα την ύπαρξη σημαντικού αριθμού, καθαρά μεσευρωπαϊκών ειδών, στην Ελλάδα. Μεγάλη είναι επίσης η ποικιλία των αζωνικών υγροτοπικών οικοσυστημάτων (παράκτιων, λιμνοθαλασσών, λιμνών, ελών, ποταμών, δελταϊκών σχηματισμών, τεχνητών λιμνών, αλυκών κ.λπ.). Τα οικοσυστήματα αυτά επηρεάζονται κυρίως από τα υδρολογικά γνωρίσματά τους και λιγότερο από το κλίμα, γι' αυτό και κατατάσσονται στα λεγόμενα αζωνικά.

Χαρακτηριστικό τόσο των χερσαίων όσο και των υγροτοπικών-αζωνικών οικοσυστημάτων είναι ότι παρά τις έντονες ανθρώπινες επιδράσεις - οι υγρότοποι έχουν καταστραφεί κατά τα 3/4, το ποσοστό δάσωσης ανέρχεται μόλις σε 25% και είναι από τα χαμηλότερα της Ευρωπαϊκής Μεσογείου - διατηρούν σε μεγάλο βαθμό τη φυσικότητα τους, δηλαδή στοιχεία της αρχέγονης σύνθεσής τους. Σε καμιά άλλη μεσογειακή χώρα και πολύ περισσότερο σε καμιά άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν έχει διατηρηθεί μια τόσο μεγάλη βιοποικιλότητα η οποία να βρίσκεται τόσο κοντά στις φυσικές συνθήκες. Ακόμη και τα υποβαθμισμένα δάση και οι υποβαθμισμένοι θαμνότοποι και τα φρύγανα, διατηρούν, τουλάχιστον ποιοτικά, τη φυσική τους

σύνθεση. Δυστυχώς, ο πλούτος αυτός της εθνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς δεν έχει ερευνηθεί, αποτιμηθεί και απογραφεί μέχρι σήμερα επαρκώς. Υπάρχουν ασφαλώς πολλές μελέτες, οι οποίες όμως είναι λίγο πολύ σκόρπιες και χωρίς συνοχή. Απαιτείται μια καταγραφή των όσων έχουν γίνει μέχρι σήμερα και ένας προγραμματισμός των ενεργειών για το μέλλον ώστε να αποκτηθούν όλες εκείνες οι απαραίτητες πληροφορίες οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση για την ορθολογική διαχείριση και προστασία των σπάνιων και μοναδικών βιοτόπων της Ελλάδας.

2.3 Προστασία του περιβάλλοντος στην Ελλάδα

2.4.1 Γενικά

Από το 1937, η Ελλάδα άρχισε να αναγνωρίζει περιοχές με ειδικό οικολογικό ενδιαφέρον (δάση, υγροτόπους κτλ.) και να τις θέτει υπό καθεστώς προστασίας. Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε στα πρώτα στάδια του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών ήταν η απόλυτη προστασία φυσικών περιοχών και ο αποκλεισμός των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Στην πορεία, η προσέγγιση αυτή εγκαταλείπεται και δίνει τη θέση της στην αντίληψη της ενσωμάτωσης της προστατευόμενης περιοχής στον περιβάλλοντα χώρο και της στενής σύνδεσης της προστασίας με την αειφορική χρήση των φυσικών πόρων.

Στην Ελλάδα φυσικές περιοχές αναγνωρίζονται ως προστατευόμενες είτε μέσω του χαρακτηρισμού τους με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, είτε με την κατοχύρωσή τους στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων τις οποίες έχει κυρώσει η χώρα και διεθνών ή Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών. Περαιτέρω, οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000, αποτελούν περιοχές διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

2.3.2 Προστατευόμενες περιοχές εθνικής νομοθεσίας

Σε ό,τι αφορά την εθνική νομοθεσία, η κήρυξη των προστατευόμενων περιοχών στις διάφορες κατηγορίες προστασίας βασίστηκε, έως το 1986, σε διατάξεις κυρίως του Δασικού Κώδικα. Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών φυσικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με την υφιστάμενη εθνική νομοθεσία, είναι οι ακόλουθες:

Εθνικοί Δρυμοί

Οι Εθνικοί Δρυμοί περιλαμβάνουν εκτάσεις, στις περισσότερες από τις οποίες κυριαρχεί ο δασικός χαρακτήρας, με ιδιαίτερο οικολογικό και επιστημονικό ενδιαφέρον. Έχουν κηρυχθεί 10 Εθνικοί Δρυμοί βάσει του Ν. 996/1971 που αποτελεί μέρος του Ν. 86/1969 «Περί Δασικού Κώδικος».

Εθνικοί Δρυμοί	Εμβαδόν (εκτάρια)	ΦΕΚ
Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας	3.812	ΒΔ 644/1961 ΦΕΚ 155/Α/1961
Εθνικός Δρυμός Σουνίου	3.500	ΠΔ 182/1974 ΦΕΚ 80/Α/1974
Εθνικός Δρυμός Πίνδου	6.927	ΒΔ 487/1966 ΦΕΚ 120/Α/1966
Εθνικός Δρυμός Οίτης	7.210	ΒΔ 218/1966 ΦΕΚ56/Α/1966
Εθνικός Δρυμός Πρεσπών	19.470	ΠΔ 46/1974 ΦΕΚ 19/Α/1974
Εθνικός Δρυμός Βίκου – Αώου	12.600	ΠΔ 213/1973 ΦΕΚ 198/Α/1973
Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς	4.850	ΒΔ 731/1962, ΦΕΚ200/Α/1962 ΒΔ 74/1964, ΦΕΚ33/Α/1964
Εθνικός Δρυμός Παρνασσού	3.513	ΒΔ 25.07.1938, ΦΕΚ 286/Α/38 ΒΔ 23.12.1939, ΦΕΚ 1/Α/1939
Εθνικός Δρυμός Αίνου	2.862	ΒΔ 776/1962 ΦΕΚ 199/Α/1962
Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	3.988	ΒΔ 09.06.1938 ΦΕΚ 248/Α/1938

Εθνικά Πάρκα

Τα Εθνικά Πάρκα εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19). Όταν το Εθνικό Πάρκο, ή μεγάλο τμήμα του, καταλαμβάνει εκτάσεις δασικού χαρακτήρα μπορεί να χαρακτηρίζεται ως Εθνικός Δρυμός. Ανάλογα, όταν το Εθνικό Πάρκο καταλαμβάνει θαλάσσιες περιοχές μπορεί να χαρακτηριστεί ως Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο. Μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2009 έχουν κηρυχθεί 17 Εθνικά Πάρκα. Για 10 από αυτά έχουν καθοριστεί και περιφερειακές ζώνες προστασίας.

Εθνικά πάρκα	Εμβαδόν (εκτάρια)	ΦΕΚ
Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βόρειων Σποράδων (Ε.Θ.Π.Α.Β.Σ.)	208.713	Διάταγμα, ΦΕΚ 519/Δ/28.05.1992 Απόφαση 23537, ΦΕΚ 621/Δ/19.06.2003
Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου	13.500	ΠΔ, ΦΕΚ 906/22.12.1999 Τροποποίηση Διάταγμα, ΦΕΚ 1272/Δ/27.11.2003
Εθνικό Πάρκο Σχινιά - Μαραθώνα	1.382	Διάταγμα, ΦΕΚ 395/Δ/03.07.2000
Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων των λιμνών Κορώνειας - Βόλβης και των Μακεδονικών Τεμπών	16.388	Απόφαση 6919, ΦΕΚ 248/Δ/05.03.2004
Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου		Απόφαση 23069, ΦΕΚ 639/Δ/14.06.2005
Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου - Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Αχελώου και Ευήνου και νήσων Εχινάδων	33.470.62	Απόφαση 22306, ΦΕΚ 477/Δ/31.03.2006
Εθνικό Πάρκο δάσους Δαδιάς - Λευκίμμης - Σουφλίου	42.800	Απόφαση 35633, ΦΕΚ 911/Δ/13.10.2006
Εθνικό Πάρκο Λίμνης Κερκίνης		Απόφαση 42699, ΦΕΚ 98/ΤΑΑΠΘ/08.11.2006
Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου		Απόφαση 4110, ΦΕΚ 102/Δ/16.03.2007
Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού		Απόφαση 11989, ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008
Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Ε.ΠΑ.Μ.Θ.)	72.677,50 3	Απόφαση 44549, ΦΕΚ 497/Δ/17.10.2008
Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων - Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου		Διάταγμα, ΦΕΚ 49/Δ/12.02.2009

Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου –Στροφιλιάς		Απόφαση 12365, ΦΕΚ 159/Δ/29.04.2009
Εθνικό Πάρκο Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα (Ε.Π.Δ.Α.Λ.Α.)	33.800	Απόφαση 12966, ΦΕΚ 220/Δ/14.05.2009
Εθνικό Πάρκο Πρεσπών (Ε.ΠΑ.Π.)	32.700	Απόφαση 28651, ΦΕΚ 302/Δ/23.07.2009
Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης (Ε.Π.Ο.Ρ.)	173.115	Απόφαση 40379/09, ΦΕΚ 445/Δ
Εθνικό Πάρκο Χελμού - Βουραϊκού		Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ

Αισθητικά δάση

Τα Αισθητικά Δάση έχουν θεσμοθετηθεί βάσει της δασικής νομοθεσίας και περιλαμβάνουν δασικά τοπία με ιδιαίτερο αισθητικό και οικολογικό ενδιαφέρον, που έχουν σκοπό εκτός από την προστασία της φύσης να δώσουν την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει και να απολαύσει το φυσικό περιβάλλον με διάφορες δραστηριότητες αναψυχής. Ως Αισθητικά Δάση έχουν χαρακτηριστεί 19 περιοχές, με συνολική έκταση 32.506 εκτάρια. Σύμφωνα με τα ψηφιοποιημένα όρια, η συνολική χερσαία έκταση των Αισθητικών Δασών αντιστοιχεί στο 0,24% της έκτασης της χώρας. Το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 9,8 εκτάρια.

Αισθητικά Δάση	Εμβαδόν ΦΕΚ (εκτάρια)	ΦΕΚ
Φοινικόδασος Βάι Λασιθίου	20	170/Α/1973
Δάσος Καισαριανής Αττικής	640	31/Α/1974
Κοιλιάδας Τεμπών Λάρισας	1.762	31/ΤΑ/1974
Αγ. Γεωργίου – Καραϊσκάκη Καρδίτσας	252	31/ΤΑ/1974
Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου Κορινθίας	27,5	31/Α/1974
Περιαστικό Δάσος Ιωαννίνων	86	306/ΤΑ/1976
Δάσος Χειμάρρων Σελεμνού και Χαράδρων	1.850	99/Α/1974
Δάσος Φαρσάλων Λάρισας	34,5	103/Δ/1977
Δάσος Στενής Εύβοιας	674	108/Δ/1977

Δρυοδάσος Μογγοστού Κορινθίας	520	175/Δ/1977
Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας Λάρισας	16..900	175/Δ/1977, 160/Α/1985
Παραλιακό Δάσος Νικοπόλεως Μύτικα Πρέβεζας	66	183/Δ/1977
Δάση Νήσου Σκιάθου Μαγνησίας	3.000	248/Δ/1977
Στενά Νέστου Καβάλας – Ξάνθης	2.380	283/Δ/1977
Δάσος Εθνικής Ανεξαρτησίας Καλαβρύτων Αχαΐας	1.750	404/Δ/1977
Περιαστικό δάσος Τιθορέας Φθιώτιδας	200	125/Δ/1979
Δάση Αμυγδαλέων Καβάλας	2.216	606/Δ/1979
Δάσος Λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων	28	609/Δ/1979
Δρυοδάσος Κουρί – Αλμυρού Μαγνησίας	100	99/Α/1980

Διατηρητέα Μνημεία της φύσης

Σε αυτά περιλαμβάνονται μεμονωμένα δένδρα ή συστάδες δένδρων με ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική ή ιστορική και πολιτισμική αξία. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν επίσης εκτάσεις με σπουδαίο οικολογικό, παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό ή άλλο ενδιαφέρον. Η θεσμοθέτησή τους υλοποιήθηκε βάσει του δασικού κώδικα. Έχουν κηρυχθεί 51 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, με συνολική έκταση 16.840 εκτάρια. Η πλειονότητα των μνημείων αυτών καταλαμβάνει ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι μόνο το Απολιθωμένο Δάσος της Λέσβου το οποίο καταλαμβάνει το 89% της συνολικής έκτασης των Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης. Σύμφωνα με τα ψηφιοποιημένα όρια, η συνολική έκταση των Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης αντιστοιχεί στο 0,12 % της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας, ενώ το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 21,32 εκτάρια.

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης	Εμβαδόν* ΦΕΚ (εκτάρια)	ΦΕΚ
Οι δύο Πλάτανοι του Σχολαρίου	-	281/Β/1975
Το κλήμα των Καλαβρύτων	-	738/Β/1975
Το Πεύκο της Νικήτης Χαλκιδικής	-	738/Β/1975

Ο Πλάτανος στον Γεροπλάτανο Χαλκιδικής	-	738/B/1975
Ο Πλάτανος της Βάβδου	-	738/B/1975
Ο Πλάτανος του Πausανία στο Αίγιο	-	738/B/1976
Οι Δώδεκα Βρύσες του Αιγίου	-	738/B/1976
Οι Πλάτανοι των Κομποτάδων	-	113/B/1976
Ο Πλάτανος της Άρτας	-	1113/B/1976
Ο αειθαλής Πλάτανος της Φαιστού	-	590/B/1977
Οι Πλάτανοι της Βέροιας	-	590/B/1977
Ο Πλάτανος του Ναυπλίου	-	590/B/1977
Η Ελιά του Ναυπλίου	-	590/B/1977
Ο Φοίνικας του Ναυπλίου	-	590/B/1977
Οι Ίταμοι Κρουονερίου Αργολίδας	-	590/B/1977
Οι Ελιές της Δημαίνης Αργολίδας	-	590/B/1977
Οι Ελιές του Αλμυροποτάμου Εύβοιας	-	590/B/1977
Ο Πλάτανος της Δημητσάνας Αρκαδίας	-	121/Δ/1980
Ο Σφένδαμος του Σιδηροκάστρου Μεσσηνίας	-	121/Δ/1980
Η Ελιά της Καλαμάτας	-	121/Δ/1980
Το Δάσος Δενδροκέρδων στην Κυνουρία Αρκαδίας	74	121/Δ/1980
Η Δρυς του Περιθωρίου Αρκαδίας	-	121/Δ/1980
Συστάδα Δρυός και Φράξου (Μουριών)	9,2	121/Δ/1980
Η Δρυς στις Κορφές Ηρακλείου	-	121/Δ/1980
Οι Βελανιδιές στην Καλαμιά Αιγίου	-	121/Δ/1980
Η Δρυς της Δόριζας Αρκαδίας	-	121/Δ/1980
Ο Πλάτανος Βλάτους Χανίων	-	121/Δ/1980
Ο Πλάτανος της Αγ. Μαρίας Φθιώτιδας	-	121/Δ/1980
Οι Πλάτανοι της Λαμίας	-	121/Δ/1980
Το Δάσος της Οξιάς στην Τσίχλα Χαϊντού Ξάνθης	18	121/Δ/1980
Το Δάσος Οξιάς στο Πευκωτό Πέλλας	3,2	121/Δ/1980
Το Παρθένο Δάσος της Κεντρικής Ροδόπης	550	121/Δ/1980
Το νησί Πιπέρι στις Βόρειες Σποράδες	438	121/Δ/1980
Ο Πλάτανος στην Ελαία Θεσπρωτίας	-	173/B/1981
Η Φτελιά της Αηδόνας Καλαμπάκας	-	173/B/1981
Ο αειθαλής Πλάτανος των Αζωγυρών Χανίων	-	173/B/1981

Το Κρητικό Κεφαλάνθηρο στις Καμάρες Ηρακλείου	-	589/B/1985
Ο Πλάτανος του Αγ. Φλώρου Μεσσηνίας	-	589/B/1985
Το Απολιθωμένο Δάσος της Λέσβου	15.000	160/A/1985
Ο Πλάτανος του Ιπποκράτη στην Κω	-	589/B/1985
Ο Πλάτανος της Απολλωνίας - Σταυρός Θεσσαλονίκης	-	589/B/1985
Ο Πλάτανος της Πλατανιώτισσας Καλαβρύτων	-	773/B/1985
Το δάσος του Λεσινίου Αιτωλοακαρνανίας	45,9	773/B/1985
Ο Πλάτανος της Αγ. Λαύρας Καλαβρύτων	-	656/B/1986
Ο Σφαγνώνας στο δάσος του Λαϊλιά Σερρών	3,9	656/B/1986
Υπόλειμμα υδροχαρούς δάσους στην Ιστιαία Εύβοιας	-	656/B/1986
Το Δάσος αείφυλλων πλατύφυλλων στο νησί Σαπιέντζα	240	656/B/1986
Το Μικτό Δάσος Προμάχων - Λυκοστόμου Αριδαίας	192	656/B/1986
Το Φυσικό Δάσος κυπαρισσίου στον Έμπωνα Ρόδου	135	656/B/1986
Το Μικτό Δάσος του Γράμου	130	656/B/1986
Το Κυπαρίσσι της Πρασιάς Ευρυτανίας	-	520/B/1997

όπου δεν δίνεται τιμή για το εμβαδόν σημαίνει ότι αυτό είναι κάτω από 1 εκτάριο.

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Με την έκδοση του Ν. 2637/1998 τα Καταφύγια Θηραμάτων χαρακτηρίζονται πλέον ως Καταφύγια Άγριας Ζωής. Έως και τον Αύγουστο του 2009, οι περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως Καταφύγια Άγριας Ζωής αριθμούν 610.

Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές

Οι Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές είναι επτά.

Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές	Εμβαδόν ΦΕΚ(εκτάρια)	ΦΕΚ
Σέρρες	24.600	1587/Β/1975
Δίας Ηρακλείου	1.250	474/Β/1977
Σαπίντζα Καλαμάτας	850	1041/Β/1977
Αταλαντονήσι Αταλάντης	185	1041/Β/1977
Όσσα Λάρισας	26.337	88/Β/1985
Γιούρα	1.190	1474/Β/2001
Κόζιακας Τρικάλων	48.360	527/Β/1992

Εκτροφεία Θηραμάτων

Τα Κρατικά Εκτροφεία Θηραμάτων είναι 21, με συνολική έκταση 3.603 εκτάρια. Σύμφωνα με τα ψηφιοποιημένα όρια, η συνολική έκτασή τους αντιστοιχεί στο 0,023% της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας, ενώ το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 14,51 εκτάρια.

Περιοχές Προστασίας της Φύσης

Οι περιοχές Προστασίας της Φύσης εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19). Έως και τον Δεκέμβριο του 2009, ως Περιοχές Προστασίας της Φύσης έχουν κηρυχθεί 23 περιοχές.

Περιοχές Προστασίας της Φύσης	ΦΕΚ
Υγρότοπος Δύστου Εύβοιας	Διάταγμα, ΦΕΚ 60/Δ/08.02.1990 (ΖΟΕ)
Όρος Κέρκη και όρος Καρβούνη Σάμου	Διάταγμα, ΦΕΚ 100/Δ/27.02.1995 (ΖΟΕ)
Υγρότοπος Ψαχνών στην Εύβοια	Διάταγμα, ΦΕΚ 642/Δ/09.10.1989 (ΖΟΕ)
Περιοχή Δήμων Άργους και Μήδειας	Διάταγμα, ΦΕΚ 396/08.06.1999 (ΖΟΕ)
Δήμος Σταγειρίου Ακάνθου	Διάταγμα, ΦΕΚ 326/Δ/26.04.2002 (ΖΟΕ)

Υγρότοπος και ακτή Ψαλιδίου Δήμου Κω	Διάταγμα, ΦΕΚ 571/Δ/06.07.2006
Ζώνες Ια, Ιβ και Ιγ του Εθνικού Πάρκου Πίνδου	Απόφαση 23069, ΦΕΚ 639/Β/14.06.2005
Ζώνες Α1, Α2, Α3, Α4 και Α5 Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα	Διάταγμα, ΦΕΚ 395/Δ/03.07.2000
Ζώνες ΠΦ1, ΠΦ2, ΠΦ3 και ΠΦ4 Εθνικού Πάρκου Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου	Απόφαση 22306, ΦΕΚ 477/Δ/31.03.2006
Ζώνη Α2 (Μακεδονικά Τέμπη) Εθνικού Πάρκου υγροτόπων Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών	Απόφαση 6919, ΦΕΚ 248/Δ/05.03.2004
Ζώνες Α, Β και Γ Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου	Απόφαση 4110, ΦΕΚ 102/Δ/16.03.2007
Ζώνες Α1 και Α2 Εθνικού Πάρκου δάσους Δαδιάς - Λευκίμμης - Σουφλίου	Απόφαση 35633, ΦΕΚ 911/Δ/13.10.2006
Ζώνες Α1, Α2, Α3, Α4 και Α5 Εθνικού Πάρκου Δέλτα Νέστου, Λίμνης Βιστωνίδας με λιμνοθαλάσσια και λιμναία χαρακτηριστικά και Λίμνης Ισμαρίδας	Απόφαση 44549, ΦΕΚ 497/Δ/17.10.2008
Ζώνη Α Εθνικού Πάρκου Αμβρακικού κόλπου	Απόφαση 11989, ΦΕΚ 123/Δ/21.03.2008
Ζώνες ΙΑ, ΙΒ, ΙΓ και ΙΔ Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων - Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου	Διάταγμα, ΦΕΚ 49/Δ/12.02.2009
Ζώνες Α2, Α3, Ια, Ιβ, Π1, Π2, Π3, Υ και Υ' Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου	ΠΔ, ΦΕΚ 906/22.12.1999
Ζώνες Α1, Α2, Α3, Α4, Α5, Α6 και Α7 Περιοχής Α Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Βόρειων Σποράδων	Απόφαση 23537, ΦΕΚ 621/Δ/19.06.2003
Ζώνη Α Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου –Στροφιλιάς	Απόφαση 12365, ΦΕΚ 159/Δ/29.04.2009
Ζώνες ΠΔ1, ΠΔ2, ΠΔ3, ΠΔ4, ΠΑ, Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6 και Β7 Εθνικού Πάρκου Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα	Απόφαση 12966, ΦΕΚ 220/Δ/14.05.2009
Ζώνες Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6 και Β7 Εθνικού Πάρκου Πρεσπών	Απόφαση 28651, ΦΕΚ 302/Δ/23.07.2009
Χερσαίες, υδάτινες και θαλάσσιες περιοχές των Στενών και εκβολών	Απόφαση 36427/09,

των ποταμών Αχέροντα και Καλαμά, του Έλους Καλοδικίου	396/Δ/17-09-09
Ζώνες Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6 και Β7 Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης	Απόφαση 40379/09, ΦΕΚ 445/Δ
Ζώνες Α1, Α2 και Α3 Εθνικού Πάρκου ορεινού όγκου Χελμού - Βουραϊκού	Απόφαση 40390/09, ΦΕΚ 446/Δ

Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης

Οι περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/86. Έως και τον Δεκέμβριο του 2009, οι Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης αριθμούν 8.

Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης	ΦΕΚ
Υγρότοπος Δύστου Εύβοιας Περιοχή 1	Διάταγμα ΦΕΚ 60/Δ/08.02.1990 (ΖΟΕ)
Μικρό και Μεγάλο Σειτάι Σάμου Περιοχή Α1-Πυρήνας και Α2	Διάταγμα ΦΕΚ 100/Δ/27.02.1995 (ΖΟΕ)
Ζώνες ΑΠ1, ΑΠ2, ΑΠ3 και ΑΠ4 Εθνικού Πάρκου Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου	Απόφαση 22306 ΦΕΚ 477/Δ/31.03.2006
Ζώνη Α1 (Δάσος Απολλωνίας) Εθνικού Πάρκου υγροτόπων Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών	Απόφαση 6919 ΦΕΚ 248/Δ/05.03.2004
Ζώνη Α1 Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου	ΠΔ, ΦΕΚ 906/22.12.1999
Ζώνες ΑΠ1, ΑΠ2, ΑΠ3 και ΑΠ4 Εθνικού Πάρκου Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα	Απόφαση 12966 ΦΕΚ 220/Δ/14.05.2009
Ζώνες Α1, Α2 και Α3 Εθνικού Πάρκου Πρεσπών	Απόφαση 28651 ΦΕΚ 302/Δ/23.07.2009
Ζώνες Α1, Α2 και Α3 Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης	Απόφαση 40379/09 ΦΕΚ 445/Δ

Προστατευτικά Δάση

Έως και τον Αύγουστο του 2009 ως Προστατευτικό Δάσος έχουν κηρυχθεί 3 περιοχές.

Προστατευτικά Δάση	ΦΕΚ
Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων Νομού Χανίων	Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006
Προστατευτικό δάσος περιοχής Κορυφών Ασφένδου Καλλικράτη Νομού Χανίων	Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006
Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Αποπηγάδι Σελίνου Νομού Χανίων	Απόφαση 8022 ΦΕΚ 65/03.02.2006

Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία

Οι Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986. Έως σήμερα έχουν κηρυχθεί 2 περιοχές.

Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία	ΦΕΚ
Υγρότοποι Σάμου (Αλυκή, Γλυφάδα, Κάμπος Χώρας)	Διάταγμα, ΦΕΚ 100/Δ/27.02.1995 (ΖΟΕ)
Νήσος Μύκονος (Περιοχές με στοιχεία 2.3α.6 και 2.3α.8)	Διάταγμα, ΦΕΚ 243/Δ/08.03.2005 (ΖΟΕ)

Περιοχές Οικοανάπτυξης

Οι περιοχές Οικοανάπτυξης εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19). Έως σήμερα, έχει κηρυχθεί μία περιοχή ως Περιοχή Οικοανάπτυξης, η οποία είναι η χερσαία και λιμναία περιοχή της λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων και περιλαμβάνει και περιφερειακή ζώνη προστασίας.

Περιοχές Οικοανάπτυξης	ΦΕΚ
Λίμνη Παμβώτιδα Ιωαννίνων	Απόφαση 22943/03 649/Δ/25-06-03 Τροποποίηση Απόφαση 46003/03 1250/Δ/26-11-03

2.5 Διαδικασία κατάρτισης Εθνικού Καταλόγου για την Ελλάδα

Για την υλοποίηση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (1η φάση), ανατέθηκε αρχικά στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας το Πρόγραμμα LIFE με τίτλο «Καταγραφή, Αναγνώριση, Χαρτογράφηση και Εκτίμηση των Τύπων Οικοτόπων και των Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας». Η διεκπεραίωση του προγράμματος αυτού πραγματοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) σε συνεργασία με τα Τμήματα Βιολογίας των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών και Κρήτης, ενώ τα Υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας συνεισέφεραν το 25% του προγράμματος και επέβλεψαν την εξέλιξη του. Τα αποτελέσματα εστάλησαν κατευθείαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 1996.

Συνολικά καταγράφηκαν 110 τύποι οικοτόπων (26 προτεραιότητας), 39 είδη φυτών (26 προτεραιότητας) και 76 είδη ζώων (10 προτεραιότητας), που απαντώνται στην Ελλάδα. Κατόπιν δημιουργήθηκε ένας κατάλογος 296 περιοχών (συνολικής έκτασης περίπου 30.000.000 στρεμμάτων), που περιείχαν τύπους οικοτόπων και είδη της Οδηγίας, μετά από αξιολόγηση. Ο κατάλογος αυτών των περιοχών, γνωστός και ως «Επιστημονικός Κατάλογος» αποτέλεσε την επιστημονική βάση αναφοράς για τον Εθνικό Κατάλογο. Οι περισσότερες από τις 296 περιοχές που περιλήφθηκαν στο έργο ήταν ήδη προστατευόμενες σε εθνικό, περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο

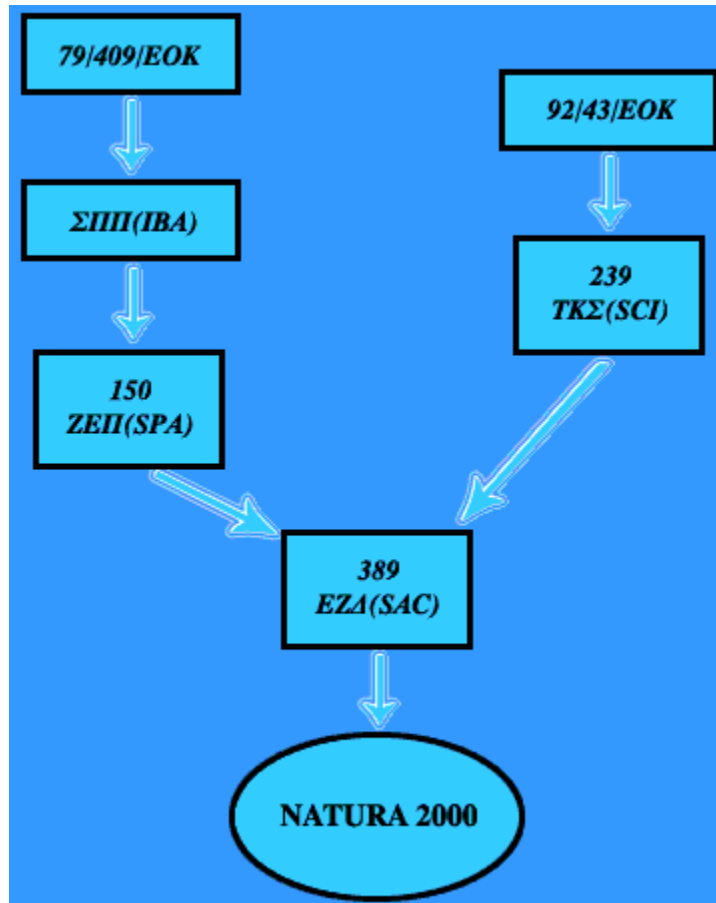
Χρειάζεται να σημειωθεί ότι στην έκταση των 30.000.000 στρεμμάτων συμπεριλαμβάνονται περί τα 6.000.000 στρέμματα θαλασσίων εκτάσεων και 1.500.000 στρέμματα εσωτερικών υδάτων. Το χερσαίο τμήμα, συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών υδάτων, εκτιμάται περίπου στο 18,2% της συνολικής γεωγραφικής επιφάνειας της χώρας.

Μια Ομάδα Εργασίας των Υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ (Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Δ/ση Χωροταξίας) και Γεωργίας (Δ/ση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας) ανέλαβε τη συγκέντρωση των γνωμοδοτήσεων των διαφόρων αρμόδιων υπηρεσιών, καθώς και την εκπόνηση της τελικής πρότασης. Έτσι στις 22/7/1996 εστάλη στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία το Α' Τμήμα του

Εθνικού Καταλόγου με 164 περιοχές προτεινόμενες σαν Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (SCIs), καθώς και 29 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPAs).

Ακολούθησε σύσταση (προειδοποιητική επιστολή, βάσει του Άρθρου 169 της Συνθήκης του Μάαστριχ) από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα για την ολοκλήρωση του Εθνικού Καταλόγου και στη συνέχεια η ίδια Ομάδα Εργασίας των Υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας προχώρησε στην αποστολή (4/4/1997) και του Β' Τμήματος του Εθνικού Καταλόγου με 81 περιοχές ΤΚΣ (SCIs) και 23 ΖΕΠ (SPAs). Μετά από κάποιες μετατροπές ο Εθνικός Κατάλογος έφθασε να περιλαμβάνει 264 περιοχές (230 SCIs και 52 SPAs, περίπου 26.500.000 στρέμματα). Τον Οκτώβριο του 1999 και με βάση τα αποτελέσματα του Α' Βιογεωγραφικού Σεμιναρίου για τη Μεσογειακή Ζώνη, υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρκετές επιπλέον περιοχές και επεκτάθηκαν τα όρια κάποιων άλλων. Στην παρούσα φάση έχει πλέον οριστικοποιηθεί ο Εθνικός Κατάλογος που περιλαμβάνει συνολικά 163 περιοχές ΖΕΠ (SPAs) και 239 περιοχές ΤΚΣ (SCIs). Μάλιστα, 31 ΤΚΣ είναι απολύτως ταυτόσημοι με ΖΕΠ όσον αφορά την έκταση και τη χωροθέτησή τους. Οι ΖΕΠ που έχουν κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την Ελλάδα εντάσσονται αυτόματα βάσει της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στο Δίκτυο NATURA 2000, χωρίς να συμβαίνει όμως το ίδιο και με τους ΤΚΣ (SCIs), που θα κριθούν στη δεύτερη φάση της διαδικασίας. Το χερσαίο τμήμα της έκτασης του Natura 2000 καταλαμβάνει το 21.1% της ελληνικής χέρσου ενώ το θαλάσσιο το 5.5% των χωρικών υδάτων. Ο κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας στην Ελλάδα θεωρείται πλήρης κατά >95%. Αυτή τη στιγμή έχουν καταγραφεί για την Ελλάδα: 88 τύποι οικοτόπων, 5 αμφίβια, 10 ερπετά, 22 ιχθείς, 13 ασπόνδυλα, 22 θηλαστικά, 40 φυτά, 125 πτηνά της Παρ. Ι της Οδηγίας πτηνών και 217 αποδημητικά πτηνά. Για την κήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, προαπαιτείται η εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ). Η Ελλάδα έχει ενιαία αντιμετώπιση των ΤΚΣ και των ΖΕΠ όσον αφορά αυτή τη διαδικασία. Μέχρι σήμερα έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε διάφορα στάδια (εκπόνησης, έγκρισης, προώθησης των σχετικών νομοθετημάτων κήρυξης) περίπου 84 ΕΠΜ.

Η διαδικασία σύνταξης του Εθνικού Καταλόγου παρουσιάζεται σχηματικά παρακάτω,

Σύσταση του Εθνικού Καταλόγου προστατευόμενων περιοχών και του Δικτύου NATURA 2000 στην Ελλάδα.

Τα μέτρα προστασίας εντός όλων των προαναφερθέντων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 λαμβάνονται σε επόμενο στάδιο (μετά την επισημοποίηση τους), αν και η υποχρέωση της διαφύλαξης και ο αποκλεισμός εκτέλεσης έργων που θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους τύπους οικοτόπων και στα είδη της Οδηγίας ισχύει από τη στιγμή που καθορίζονται οι περιοχές κοινοτικής σημασίας (Β' φάση διαδικασίας). Αυτό συμβαίνει διότι σύμφωνα με την εφαρμογή των κριτηρίων της Οδηγίας, στη Β' φάση της διαδικασίας όλοι οι τόποι των εθνικών καταλόγων, οι οποίοι περιέχουν τύπους οικοτόπων και είδη προτεραιότητας, κατ' αρχήν αξιολογούνται ως προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας, μέχρι τον οριστικό χαρακτηρισμό τους. Εξάιρεση αποτελούν οι περιοχές ΖΕΠ (SPA), όπου οι υποχρεώσεις των κρατών – μελών για τη λήψη μέτρων προστασίας, είναι άμεσες, από τη στιγμή της θεσμοθέτησης των περιοχών. Η πρόσφατη μάλιστα νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, επεκτείνει τις υποχρεώσεις λήψης μέτρων από τα κράτη –

μέλη, ακόμη και για τις περιοχές που παρότι δεν έχουν χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ (SPA), πληρούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού τους.

Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ θέτει αυστηρές διαδικασίες για τον έλεγχο των πιθανών επιπτώσεων της οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 (Άρθρο 6) και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την αποκατάσταση ή/ και τη διατήρηση τους σε «ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης» (Άρθρο 3). Η Οδηγία υποχρεώνει επίσης, τα κράτη μέλη να βελτιώνουν την «οικολογική συνοχή» του Δικτύου NATURA 2000, εξασφαλίζοντας ότι η χωροταξική πολιτική χρήσεων γης, προστατεύει κάποια κύρια χαρακτηριστικά εντός και εκτός των προστατευόμενων περιοχών, ειδικά στους τόπους όπου λειτουργούν ως διάδρομοι ή ενδιάμεσοι σταθμοί μεταξύ των περιοχών (Άρθρο 10). Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι το οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 αποτελεί εργαλείο μέγιστης σημασίας για την αναχαίτιση της απώλειας της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη.

2.5 Χαρακτηριστικά του δικτύου NATURA στην Ελλάδα (Οκτώβριος 2009)

1 Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα σήμερα απαρτίζεται από 239 ΤΚΣ και 163 ΖΕΠ. Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν χωρική αλληλεπικάλυψη. Μάλιστα, 31 ΤΚΣ είναι απολύτως ταυτόσημοι με ΖΕΠ όσον αφορά την έκταση και την χωροθέτησή τους. Ειδικές Ζώνες Διατήρησης δεν έχουν κηρυχθεί ακόμη στην Ελλάδα.

2 Οι περιοχές αυτές, αν δεν μετρηθούν διπλά οι αλληλεπικαλύψεις, καταλαμβάνουν έκταση περίπου 3.407.000 ha. Από αυτά τα εκτάρια, περίπου 2.787.000 ha είναι χέρσος και 620.000 ha θαλάσσια έκταση. Το χερσαίο τμήμα της έκτασης του Natura 2000 καταλαμβάνει το 21.1% της ελληνικής χέρσου ενώ το θαλάσσιο το 5.5% των χωρικών υδάτων.

3 Η κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας στην χέρσο της χώρας Ελλάδα θεωρείται πλήρης σχεδόν στο σύνολό του. Παραμένουν εκκρεμότητες που αφορούν το θαλάσσιο χώρο και αποτελούν εκκρεμότητα όχι μόνον για την Ελλάδα αλλά για ολόκληρη την Ευρώπη. Όσον αφορά τον κατάλογο των ΖΕΠ, έχουν επισημανθεί από την ΕΕ εκκρεμότητες που αφορούν την κήρυξη ως ΖΕΠ περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας. Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί σχετικά από το ΔΕΚ.

4 Η πλειοψηφία των περιοχών είναι και οι ίδιες μεγάλης έκτασης. Η κατανομή του αριθμού των περιοχών σε σχέση με την έκτασή τους δείχνει πως 2.5% του αριθμού των περιοχών έχουν έκταση από 1-100 ha, 16,4% από 100-1.000 ha, 47,7% από 1.000 – 10.000 ha, 32,9% από 10.000 – 100.000 ha και 0.2% έχει έκταση

>100.000 ha. Η διάμεση τιμή της έκτασης των περιοχών βρίσκεται περίπου στα 5.000 ha.

5 Σε μεγάλο μέρος της έκτασης του Natura 2000 έχει πραγματοποιηθεί αναλυτική χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων στο πλαίσιο του προγράμματος «Αναγνώριση και περιγραφή των τύπων οικοτόπων σε περιοχές ενδιαφέροντος για την διατήρηση της φύσης», το οποίο εκπονήθηκε με χρηματοδότηση από το Β' και Γ' ΚΠΣ (1999-2001). Στο πλαίσιο του έργου αυτού παρήχθησαν αναλυτικοί χάρτες βλάστησης τύπων οικοτόπων κλίμακας 1:50.000, οι οποίοι παρουσιάζονται και σε κλίμακα 1:20.000.

6 Η ομάδα με το μεγαλύτερο αριθμό εκπροσώπων στην Ελλάδα σε σχέση με τον αριθμό ειδών των παραρτημάτων των δύο Οδηγιών είναι τα πτηνά του Παρ. Ι της Οδηγίας 79/409. 64% του αριθμού των προστατευόμενων πτηνών σε ευρωπαϊκό επίπεδο απαντάται και στη χώρα μας. Υψηλή είναι και η παρουσία των θηλαστικών με 43% των κοινοτικών ειδών να εμφανίζονται στην Ελλάδα, των ερπετών με 41% και των τύπων οικοτόπων με 40%. Χαμηλότερο ποσοστό αριθμού ειδών σε σχέση με τα κοινοτικώς προστατευόμενα είδη έχει η ομάδα των φυτών (9%). Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι στα φυτά της Ελλάδας πολύ μεγάλο ποσοστό τους (62%) χαρακτηρίζεται ως προτεραιότητας.

7 Ο μεγάλος αριθμός ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαντώνται στην Ελλάδα έχει και ευρεία εξάπλωση στον ελλαδικό χώρο. Είναι χαρακτηριστικό ότι η διάμεση τιμή του αριθμού των τύπων οικοτόπων ανά ΤΚΣ είναι 8 ενώ ο μέγιστος αριθμός των τύπων οικοτόπων που έχει καταγραφεί σε ΤΚΣ είναι 28. Τύποι οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΚ έχουν καταγραφεί σε όλους τους ΤΚΣ. Διαδεδομένες είναι και οι ομάδες των αμφιβίων – ερπετών και των θηλαστικών. Αμφίβια – ερπετά απαντώνται σε 188 ΤΚΣ και η διάμεση τιμή του αριθμού ειδών ανά ΤΚΣ είναι 3. Θηλαστικά απαντώνται σε 179 ΤΚΣ και η διάμεση τιμή του αριθμού τους ανά ΤΚΣ είναι 2. Η διάμεση τιμή του αριθμού των ειδών πτηνών (Παρ. Ι και αποδημητικών) ανά ΖΕΠ είναι 51 ενώ ο μέγιστος αριθμός 246. Προκύπτει λοιπόν, ότι λόγω της μεγάλης έκτασης των περιοχών και της ιδιαίτερης βιοποικιλότητας του ελληνικού χώρου, οι περιοχές είναι μικτές και περιλαμβάνουν ποικιλία τύπων οικοτόπων και οικοτόπων ειδών.

8 Σύμφωνα με την ΚΥΑ εναρμόνισης της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, η προστασία των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, συντελείται κατά κύριο λόγο με τον χαρακτηρισμό τους ως προστατευόμενων, όπως απαιτεί ο Ν. 1650/86, αλλά και με άλλα θεσμικά και κανονιστικά μέτρα όπως είναι η δασική διαχείριση, η διαχείριση των υδάτινων πόρων, τα ΣΧΟΑΠ, τα Ειδικά Χωροταξικά κλπ. Επίσης, εφαρμόζεται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

9 Για την κήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (ν. 1650/86), προαπαιτείται η εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ). Η Ελλάδα έχει ενιαία αντιμετώπιση των ΤΚΣ και των ΖΕΠ όσον αφορά αυτή τη διαδικασία. 19 ΕΠΜ έχουν καταλήξει στον χαρακτηρισμό ισάριθμων περιοχών, εκ των οποίων 15 είναι Εθνικά Πάρκα, 2 Εθνικά Θαλάσσια πάρκα και 2 είναι περιοχές προστασίας της φύσης. Οι περιοχές αυτές, με τις περιφερειακές τους ζώνες, καλύπτουν περίπου 1,4 εκ. εκτάρια, εκ των οποίων περίπου 750.000 ha εντάσσονται στο δίκτυο Ν2Κ (περίπου 22% της έκτασης του Ν2Κ). Επιπλέον 9 ΕΠΜ έχουν ήδη εγκριθεί και η διαδικασία χαρακτηρισμού των περιοχών βρίσκεται στα τελευταία στάδια. Περαιτέρω, επιπλέον 58 ΕΠΜ βρίσκονται στο στάδιο εκπόνησης ή επεξεργασίας. Συνολικά στη διαδικασία χαρακτηρισμού μέσω ΕΠΜ έχει ενταχθεί επιπλέον 21% της έκτασης του Δικτύου από αυτό που είναι ήδη χαρακτηρισμένο. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι πολλές από τις περιοχές που δεν έχουν ακόμη κηρυχθεί με τις διαδικασίες του 1650/86 απολαμβάνουν κάποιο καθεστώς προστασίας σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο, με κυριότερο αυτό που προβλέπει η δασική νομοθεσία (π.χ. Εθνικοί Δρυμοί, Μνημεία φύσης, ΚΑΖ ή υγρά τοπία Διεθνούς Σημασίας – Ραμσάρ).

10 Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα καταδικάστηκε τον Σεπτέμβριο 2008 από το ΔΕΚ για το ότι δεν έχει λάβει μέτρα για την αποτελεσματική προστασία των ΖΕΠ. Η χώρα για να ανταπεξέλθει στη συγκεκριμένη καταδίκη, χρηματοδότησε την εκπόνηση μελέτης για τον προσδιορισμό μέτρων προστασίας «οριζόντιου τύπου» στις ΖΕΠ με τίτλο: «Προσδιορισμός συμβατών δραστηριοτήτων σε σχέση με τα είδη χαρακτηρισμού των υφιστάμενων Ζωνών Ειδικής Προστασίας». Η μελέτη παραλήφθηκε τον Σεπτέμβριο 2009 και οι συναρμόδιες υπηρεσίες επεξεργάζονται σχετικό σχέδιο ΚΥΑ για προώθηση προς την πολιτική ηγεσία.

11 Σε ότι αφορά στους ΦΔ, των οποίων την ίδρυση προβλέπει ο Ν. 2742/99, είναι 28 στο σύνολό τους (με τον νέο ΦΔ των Τζουμέρκων, ο οποίος μόλις συγκροτήθηκε) και καλύπτουν σε έκταση περίπου 1,7 εκ. ha. Οι εκτάσεις του Natura 2000 που εντάσσονται στη δικαιοδοσία ΦΔ ανέρχονται σε 990.000 ha, δηλαδή 27% της έκτασης του Δικτύου. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη χαρακτηριστεί όλες οι προαναφερόμενες εκτάσεις ως προστατευόμενες. Εκκρεμεί ακόμη ο χαρακτηρισμός, με το Ν. 1650/86 220.000 ha Ν2Κ στις περιοχές δικαιοδοσίας υφιστάμενων 10 ΦΔ: Πάρνωνα, Καρπάθου – Σαρίας, Κάρλας, Παμβώτιδας, Αίνου, Παρνασσού, Οίτης, Πάρνηθας, Ολύμπου, Σαμαριάς.

2.6 Δραστηριότητες εντός περιοχών Δικτύου NATURA 2000

Διαχείριση δασών: Εφόσον εφαρμόζεται κατά κανόνα φυσική, οικολογικά συμβατή δασοπονία, δεν αναμένεται να χρειαστεί ριζική αλλαγή στη διαχείριση των δασών. Σε ορισμένες περιπτώσεις θα χρειαστεί ενδεχομένως να τοποθετηθούν περιορισμοί στις μεθόδους συγκομιδής ξύλου που δεν είναι φιλικές προς το περιβάλλον και να επαναπροσδιοριστούν τα θέματα σχετικά με τη διάνοιξη των δασικών δρόμων. Επίσης, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται σε δασικές επεμβάσεις σε περιοχές που ενδιαιούν απειλούμενα φυτικά και ζωικά είδη (π.χ. θέσεις φωλεοποίησης προστατευόμενων ειδών πουλιών)

Γεωργία – Κτηνοτροφία: Σε όσες περιοχές γεωργικού χαρακτήρα έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο θα πρέπει να αποφεύγεται η αλλαγή των μεθόδων καλλιέργειας. Στις περιοχές εκείνες που περιβάλλουν τους υγροτόπους, η διαχείριση κατευθύνεται προς την προώθηση παραδοσιακών μεθόδων. Προβλήματα μπορούν να δημιουργηθούν και με την τυχόν εγκατάλειψη των ορεινών καλλιεργειών, που οδηγεί στην υποβάθμιση της βιολογικής ποικιλότητας. Για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα κατά την εφαρμογή του αγροπεριβαλλοντικού κανονισμού 2078/92/ ΕΟΚ.

Τουρισμός: Συνήθως οι τόποι του Δικτύου δεν αποτελούν τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Με τον έλεγχο τις εσωτερικής ζώνωσης των περιοχών θα προωθηθεί η συμβατή ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων αναψυχής και τουρισμού (οικοτουρισμός).

Αλιεία – Ιχθυοκαλλιέργειες: Τα θέματα αλιείας αναμένεται να αποτελέσουν αντικείμενο ενιαίας κοινοτικής πολιτικής. Η εφαρμογή της Οδηγίας αναμένεται να συνδυαστεί με την προστασία των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου και την αειφορική χρήση των ειδών. Η ερασιτεχνική αλιεία και οι παράνομες μέθοδοι παράκτιας αλιείας (π.χ. η χρήση δυναμίτη), θα εξετάζονται με κριτήριο τη διατήρηση των οικοτόπων, αλλά και την εφαρμογή αυστηρής επιτήρησης των παρακτίων τόπων του Δικτύου. Η εγκατάσταση θαλασσίων μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας θα εξετάζεται με κριτήριο τα οικολογικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου, αποφεύγοντας την εγκατάσταση στις περιπτώσεις εκείνες που η λειτουργία τους θα οδηγήσει στην υποβάθμιση χερσαίων και υποθαλάσσιων τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Μεταλλευτικές – εξορυκτικές δραστηριότητες: Οι δραστηριότητες αυτές εξαρτώνται απόλυτα από τους χώρους εύρεσης του προϊόντος και επομένως δεν

είναι δυνατόν να προβλεφθούν εκ των προτέρων. Όμως εξαιτίας του γεγονότος ότι επιφέρουν σημαντική αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος, θα πρέπει να αποφεύγεται η έγκριση τους στις εκτάσεις που καταλαμβάνουν τύποι οικοτόπων και ενδιαίτημα ειδών της Οδηγίας.

Κυνήγι: Εάν η θήρα είχε θεωρηθεί ως καταρχήν ασυμβίβαστη χρήση με τους σκοπούς του Δικτύου, οι σχετικές Οδηγίες 79/409 και 92/43 θα το είχαν απαγορεύσει ρητά. Απαγόρευση της θήρας μπορεί να εφαρμοσθεί μόνο σε περιπτώσεις διατάραξης των ειδών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- www.ekby.gr (ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ)
- <http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>
- www.minenv.gr
- http://europa.eu/legislation_summaries/index_el.htm
- www.ypeka.gr
- <http://infoeuropa.sliven.bg>
- ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ /21ης Μαΐου 1992
- www.nomosphysis.org.gr (Γιώργος Παπαδημητρίου Καθηγητής Πανεπιστημίου)
- Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 28-5-2003
- www.kireas.org (forum)
- <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/greek/C40/37/>
- Πηγή: Ντάφης Σ. Ε. Παπαστεργιάδου, Κ. Γεωργίου, Δ. Μπαμπαλώνας, Θ. Γεωργιάδης, Μ. Παπαγεωργίου, Θ. λαζαρίδου και Β. Τσιαούση. 1997. Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Το έργο των Οικοτόπων στην Ελλάδα: Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000.